

ZAKON
O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

("Sl. glasnik RS", br. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - dr. zakon, 72/2009 - dr. zakon i 43/2011 - odluka US)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se integralni sistem zaštite životne sredine kojim se obezbeđuje ostvarivanje prava čoveka na život i razvoj u zdravoj životnoj sredini i uravnotežen odnos privrednog razvoja i životne sredine u Republici Srbiji.

Sistem zaštite životne sredine

Član 2

Sistem zaštite životne sredine čine mere, uslovi i instrumenti za:

- 1) održivo upravljanje, očuvanje prirodne ravnoteže, celovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta prirodnih vrednosti i uslova za opstanak svih živih bića;
- 2) sprečavanje, kontrolu, smanjivanje i sanaciju svih oblika zagađivanja životne sredine.

Održivo upravljanje prirodnim vrednostima i zaštita životne sredine ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) **životna sredina** jeste skup prirodnih i stvorenih vrednosti čiji kompleksni međusobni odnosi čine okruženje, odnosno prostor i uslove za život;
- 2) **kvalitet životne sredine** jeste stanje životne sredine koje se iskazuje fizičkim, hemijskim, biološkim, estetskim i drugim indikatorima;
- 3) **prirodne vrednosti** jesu prirodna bogatstva koja čine: vazduh, voda, zemljište, šume, geološki resursi, biljni i životinjski svet;
- 4) **zaštićeno prirodno dobro** jeste očuvani deo prirode posebnih vrednosti i odlika (geodiverziteta, biodiverziteta, predela, pejzaža i dr), koji ima trajni ekološki, naučni, kulturni,

obrazovni, zdravstveno-rekreativni, turistički i drugi značaj, zbog čega kao dobro od opšteg interesa uživa posebnu zaštitu;

5) **javno prirodno dobro** jeste uređeni ili neuređeni deo prirodnog bogatstva, odnosno vazduha, vodnih dobara, priobalja, podzemnih dobara, šumskih dobara, predela ili prostora, jednako dostupan svima;

6) **geodiverzitet** (geološka raznovrsnost) jeste prisustvo ili rasprostranjenost raznovrsnih elemenata i oblika geološke građe, geoloških struktura i procesa, geohronoloških jedinica, stena i minerala različitog sastava i načina postanka i raznovrsnih paleoekosistema menjanih u prostoru pod uticajima unutrašnjih i spoljašnjih geodinamičkih činilaca tokom geološkog vremena;

7) **biodiverzitet** (biološka raznovrsnost) jeste raznovrsnost organizama u okviru vrste, među vrstama i među ekosistemima i obuhvata ukupnu raznovrsnost gena, vrsta i ekosistema na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou;

8) **registar izvora zagađivanja životne sredine** jeste skup sistematizovanih podataka i informacija o vrstama, količinama, načinu i mestu unošenja, ispuštanja ili odlaganja zagađujućih materija u gasovitom, tečnom i čvrstom agregatnom stanju ili ispuštanja energije (buke, vibracija, toplote, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja) iz tačkastih, linijskih i površinskih izvora zagađivanja u životnu sredinu;

9) **aktivnost koja utiče na životnu sredinu** (u daljem tekstu: aktivnost) jeste svaki zahvat (stalni ili privremeni) kojim se menjaju i/ili mogu promeniti stanja i uslovi u životnoj sredini, a odnosi se na: korišćenje resursa i prirodnih dobara; procese proizvodnje i prometa; distribuciju i upotrebu materijala; ispuštanje (emisiju) zagađujućih materija u vodu, vazduh ili zemljište; upravljanje otpadom i otpadnim vodama, hemikalijama i štetnim materijama; buku i vibracije; jonizujuće i nejonizujuće zračenje; udese;

10) **postrojenje** jeste stacionarna tehnička jedinica u kojoj se izvodi jedna ili više aktivnosti koje su utvrđene posebnim propisom i za čiji rad se izdaje dozvola, kao i svaka druga aktivnost kod koje postoji tehnička povezanost sa aktivnostima koje se izvode na tom mestu i koja može proizvesti emisije i zagađenja;

11) **zagađivanje životne sredine** jeste unošenje zagađujućih materija ili energije u životnu sredinu, izazvano ljudskom delatnošću ili prirodnim procesima koje ima ili može imati štetne posledice na kvalitet životne sredine i zdravlje ljudi;

12) **kapacitet životne sredine** jeste sposobnost životne sredine da prihvati određenu količinu zagađujućih materija po jedinici vremena i prostora tako da ne nastupi nepovratna šteta u životnoj sredini;

13) **ugrožena životna sredina** jeste određeni deo prostora gde zagađenje ili rizik od zagađenja prevazilazi kapacitet životne sredine;

14) **zagađivač** jeste pravno ili fizičko lice koje svojom aktivnošću ili neaktivnošću zagađuje životnu sredinu;

15) **zagađujuće materije** jesu materije čije ispuštanje u životnu sredinu utiče ili može uticati na njen prirodni sastav, osobine i integritet;

16) **opterećenje životne sredine** jeste pojedinačni ili zbirni uticaj aktivnosti na životnu sredinu koje se može izraziti kao ukupno (više srodnih komponenti), zajedničko (više raznorodnih komponenti), dozvoljeno (u okviru graničnih vrednosti) i prekomerno (preko dozvoljenih graničnih vrednosti) opterećenje;

17) **degradacija životne sredine** jeste proces narušavanja kvaliteta životne sredine koji nastaje prirodnom ili ljudskom aktivnošću ili je posledica nepreduzimanja mera radi otklanjanja uzroka narušavanja kvaliteta ili štete po životnu sredinu, prirodne ili radom stvorene vrednosti;

18) **emisija** jeste ispuštanje i isticanje zagađujućih materija u gasovitom, tečnom i čvrstom agregatnom stanju ili emisije energije iz izvora zagađivanja u životnu sredinu;

19) **nivo zagađujuće materije** jeste koncentracija zagađujuće materije u životnoj sredini, kojom se izražava kvalitet životne sredine u određenom vremenu i prostoru;

20) **otpad** jeste svaki predmet ili supstanca, kategorisan prema utvrđenoj klasifikaciji otpada sa kojim vlasnik postupa ili ima obavezu da postupa, odnosno upravlja;

21) **opasne materije** jesu hemikalije i druge materije koje imaju štetne i opasne karakteristike;

22) **najbolje dostupne tehnike** predstavljaju najefektivnije i najnaprednije faze u razvoju određenih aktivnosti i način njihovog obavljanja koji omogućava pogodniju primenu određenih tehnika za zadovoljavanje graničnih vrednosti emisija koje su projektovane tako da spreče ili gde to nije izvodljivo, smanje emisije i uticaj na životnu sredinu u celini;

23) **rizik** jeste određeni nivo verovatnoće da neka aktivnost, direktno ili indirektno, izazove opasnost po životnu sredinu, život i zdravlje ljudi;

24) **udes** jeste iznenadni i nekontrolisani događaj koji nastaje oslobađanjem, izlivanjem ili rasipanjem opasnih materija, obavljanjem aktivnosti pri proizvodnji, upotrebi, preradi, skladištenju, odlaganju ili dugotrajnom neadekvatnom čuvanju (u daljem tekstu: hemijski udes);

25) **sanacija**, odnosno remedijacija jeste proces preduzimanja mera za zaustavljanje zagađenja i dalje degradacije životne sredine do nivoa koji je bezbedan za buduće korišćenje lokacije uključujući uređenje prostora, revitalizaciju i rekultivaciju;

26) **javnost** jeste jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, organizacije ili grupe;

27) **izvori zagađivanja životne sredine** jesu lokacijski određeni i prostorno ograničeni tačkasti, linijski i površinski izvori zagađujućih materija i energije u životnu sredinu;

28) **zainteresovana javnost** jeste javnost na koju utiče ili na koju može uticati donošenje odluke nadležnog organa ili koja ima interesa u tome, uključujući i udruženja građana i

društvene organizacije koje se bave zaštitom životne sredine i koje su evidentirane kod nadležnog organa;

29) **nadležni organ** jeste organ odgovoran za sprovođenje obaveza u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, i to:

- ministarstvo nadležno za poslove životne sredine;
- pokrajinski organ nadležan za poslove životne sredine;
- nadležni organ jedinice lokalne samouprave;

30) **operater** jeste svako fizičko ili pravno lice koje, u skladu sa propisima, upravlja postrojenjem, odnosno kompleksom ili ga kontroliše ili je ovlašćen za donošenje ekonomskih odluka u oblasti tehničkog funkcionisanja postrojenja;

31) **seveso postrojenje, odnosno postrojenje u kojem se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna opasna materija u jednakim ili većim količinama od propisanih** (u daljem tekstu: seveso postrojenje) jeste tehnička jedinica unutar kompleksa gde se opasne materije proizvode, koriste, skladište ili se njima rukuje. Postrojenje uključuje svu opremu, zgrade, cevovode, mašine, alate, interne koloseke i depoe, dokove, istovarna pristaništa za postrojenja, pristane, skladišta ili slične građevine, na vodi ili kopnu, a koje su nužne za funkcionisanje postrojenja;

32) **kompleks** podrazumeva prostornu celinu pod kontrolom operatera, gde su opasne materije prisutne u jednom ili više postrojenja, uključujući pojedinačnu ili zajedničku infrastrukturu, odnosno pojedinačne ili zajedničke aktivnosti;

33) **zahtevi u pogledu kvaliteta životne sredine** jesu skup uslova i zahteva koji moraju biti ispunjeni u određeno vreme i na određenom prostoru ili u pojedinim medijumima životne sredine, u skladu sa posebnim propisima.

Subjekti sistema zaštite životne sredine

Član 4

Sistem zaštite životne sredine, u okviru svojih ovlašćenja, obezbeđuju:

- 1) Republika Srbija;
- 2) autonomna pokrajina;
- 3) opština, odnosno grad (u daljem tekstu: jedinica lokalne samouprave);
- 4) preduzeća, druga domaća i strana pravna lica i preduzetnici koji u obavljanju privredne i druge delatnosti koriste prirodne vrednosti, ugrožavaju ili zagađuju životnu sredinu (u daljem tekstu: pravna i fizička lica);
- 5) naučne i stručne organizacije i druge javne službe;

6) građanin, grupe građana, njihova udruženja, profesionalne ili druge organizacije.

Svi subjekti sistema zaštite životne sredine dužni su da čuvaju i unapređuju životnu sredinu.

Obaveze subjekata

Član 5

U ostvarivanju sistema zaštite životne sredine Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, pravna i fizička lica odgovorna su za svaku aktivnost kojom menjaju ili mogu promeniti stanje i uslove u životnoj sredini, odnosno za nepreduzimanje mera zaštite životne sredine, u skladu sa zakonom.

Pravna i fizička lica dužna su da u obavljanju svojih delatnosti obezbede: racionalno korišćenje prirodnih bogatstava; uračunavanje troškova zaštite životne sredine u okviru investicionih i proizvodnih troškova, primenu propisa, odnosno preduzimanje mera zaštite životne sredine, u skladu sa zakonom.

Jačanje svesti

Član 6

Državni organi, naučne ustanove, ustanove u oblasti obrazovanja, zdravstva, informisanja, kulture i druge ustanove, kao i drugi oblici udruživanja, u okviru svojih delatnosti, podstiču, usmeravaju i obezbeđuju jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine.

Jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine obezbeđuje se kroz sistem obrazovanja i vaspitanja, naučno-istraživačkog i tehnološkog razvoja, usavršavanja u procesu rada, javnog informisanja i popularizacije zaštite životne sredine.

Udruženja građana

Član 7

Udruženja građana u oblasti zaštite životne sredine pripremaju, propagiraju i realizuju svoje programe zaštite, štite svoja prava i interese u oblasti zaštite životne sredine, predlažu aktivnosti i mere zaštite, učestvuju u postupku donošenja odluka u skladu sa zakonom, doprinose ili neposredno rade na informisanju o životnoj sredini.

Saradnja

Član 8

Subjekti sistema zaštite životne sredine dužni su da međusobno saraduju, obezbeđuju koordinaciju i usklađivanje u donošenju i sprovođenju odluka.

Republika Srbija ostvaruje saradnju u oblasti zaštite životne sredine sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Načela zaštite životne sredine

Član 9

Osnovna načela zaštite životne sredine jesu:

1) **Načelo integralnosti** - državni organi, organi autonomne pokrajine i organi jedinice lokalne samouprave obezbeđuju integraciju zaštite i unapređivanja životne sredine u sve sektorske politike sprovođenjem međusobno usaglašenih planova i programa i primenom propisa kroz sistem dozvola, tehničkih i drugih standarda i normativa, finansiranjem, podsticajnim i drugim merama zaštite životne sredine.

2) **Načelo prevencije i predostrožnosti** - svaka aktivnost mora biti planirana i sprovedena na način da: prouzrokuje najmanju moguću promenu u životnoj sredini; predstavlja najmanji rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi; smanji opterećenje prostora i potrošnju sirovina i energije u izgradnji, proizvodnji, distribuciji i upotrebi; uključi mogućnost reciklaže; spreči ili ograniči uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađivanja.

Načelo predostrožnosti ostvaruje se procenom uticaja na životnu sredinu i korišćenjem najboljih raspoloživih i dostupnih tehnologija, tehnika i opreme.

Nepostojanje pune naučne pouzdanosti ne može biti razlog za nepreduzimanje mera sprečavanja degradacije životne sredine u slučaju mogućih ili postojećih značajnih uticaja na životnu sredinu.

3) **Načelo očuvanja prirodnih vrednosti** - prirodne vrednosti koriste se pod uslovima i na način kojima se obezbeđuje očuvanje vrednosti geodiverziteta, biodiverziteta, zaštićenih prirodnih dobara i predela.

Obnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbeđuju njihovu trajnu i efikasnu obnovu i stalno unapređivanje kvaliteta.

Neobnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbeđuju njihovo dugoročno ekonomično i razumno korišćenje, uključujući ograničavanje korišćenja strateških ili retkih prirodnih resursa i supstituciju drugim raspoloživim resursima, kompozitnim ili veštačkim materijalima.

4) **Načelo održivog razvoja** - održivi razvoj je usklađeni sistem tehničko-tehnoloških, ekonomskih i društvenih aktivnosti u ukupnom razvoju u kojem se na principima ekonomičnosti i razumnosti koriste prirodne i stvorene vrednosti Republike Srbije sa ciljem da se sačuva i unapredi kvalitet životne sredine za sadašnje i buduće generacije.

Održivi razvoj ostvaruje se donošenjem i sprovođenjem odluka kojima se obezbeđuje usklađenost interesa zaštite životne sredine i interesa ekonomskog razvoja.

5) **Načelo odgovornosti zagađivača i njegovog pravnog sledbenika** - pravno ili fizičko lice koje svojim nezakonitim ili neispravnim aktivnostima dovodi do zagađenja životne sredine odgovorno je u skladu sa zakonom.

Zagađivač je odgovoran za zagađivanje životne sredine i u slučaju likvidacije ili stečaja preduzeća ili drugih pravnih lica, u skladu sa zakonom.

Zagađivač ili njegov pravni sledbenik obavezan je da ukloni uzrok zagađenja i posledice direktnog ili indirektnog zagađenja životne sredine.

Promene vlasništva preduzeća i drugih pravnih lica ili drugi oblici promene svojine obavezno uključuju procenu stanja životne sredine i određivanje odgovornosti za zagađenje životne sredine, kao i namirenje dugova (tereta) prethodnog vlasnika za izvršeno zagađivanje i/ili štetu nanetu životnoj sredini.

6) **Načelo "zagađivač plaća"** - zagađivač plaća naknadu za zagađivanje životne sredine kada svojim aktivnostima prouzrokuje ili može prouzrokovati opterećenje životne sredine, odnosno ako proizvodi, koristi ili stavlja u promet sirovinu, poluproizvod ili proizvod koji sadrži štetne materije po životnu sredinu.

Zagađivač, u skladu sa propisima, snosi ukupne troškove mera za sprečavanje i smanjivanje zagađivanja koji uključuju troškove rizika po životnu sredinu i troškove uklanjanja štete nanete životnoj sredini.

7) **Načelo "korisnik plaća"** - svako ko koristi prirodne vrednosti dužan je da plati realnu cenu za njihovo korišćenje i rekultivaciju prostora.

8) **Načelo supsidijarne odgovornosti** - državni organi, u okviru svojih finansijskih mogućnosti, otklanjaju posledice zagađivanja životne sredine i smanjenja štete u slučajevima kada je zagađivač nepoznat, kao i kada šteta potiče usled zagađivanja životne sredine iz izvora van teritorije Republike Srbije.

9) **Načelo primene podsticajnih mera** - državni organi, odnosno organi autonomne pokrajine, odnosno organi jedinice lokalne samouprave preduzimaju mere očuvanja i održivog upravljanja kapacitetom životne sredine, posebno smanjenjem korišćenja sirovina i energije i sprečavanjem ili smanjenjem zagađivanja životne sredine, primenom ekonomskih instrumenata i drugih mera, izborom najboljih dostupnih tehnika, postrojenja i opreme koja ne zahteva prekomerne troškove i izborom proizvoda i usluga.

10) **Načelo informisanja i učešća javnosti** - u ostvarivanju prava na zdravu životnu sredinu svako ima pravo da bude obavešten o stanju životne sredine i da učestvuje u postupku donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo da utiče na životnu sredinu.

Podaci o stanju životne sredine su javni.

11) **Načelo zaštite prava na zdravu životnu sredinu i pristupa pravosuđu** - građanin ili grupe građana, njihova udruženja, profesionalne ili druge organizacije, pravo na zdravu životnu sredinu ostvaruju pred nadležnim organom, odnosno sudom, u skladu sa zakonom.

Posebni zakoni

Član 10

Održivo upravljanje prirodnim vrednostima i zaštita životne sredine uređuju se ovim zakonom, posebnim zakonima i drugim propisima kojima se uređuje:

1) procena uticaja planova, programa i projekata na životnu sredinu;

- 2) integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja;
- 3) zaštita prirode;
- 4) zaštita vazduha, voda, zemljišta, šuma, geoloških resursa;
- 5) upravljanje hemikalijama;
- 6) upravljanje otpadom;
- 7) jonizujuća i nejonizujuća zračenja;
- 8) zaštita od buke i vibracija i dr.

II UPRAVLJANJE PRIRODNIM VREDNOSTIMA

1. Planiranje i korišćenje prirodnih vrednosti

Upravljanje prirodnim vrednostima

Član 11

Upravljanje prirodnim vrednostima ostvaruje se planiranjem održivog korišćenja i očuvanja njihovog kvaliteta i raznovrsnosti, u skladu sa uslovima i merama zaštite životne sredine utvrđenih ovim i posebnim zakonom.

Prirodne vrednosti su:

- 1) prirodni resursi kao obnovljive ili neobnovljive geološke, hidrološke i biološke vrednosti koji se, direktno ili indirektno, mogu koristiti ili upotrebiti, a imaju realnu ili potencijalnu ekonomsku vrednost;
- 2) zaštićena prirodna dobra;
- 3) javna prirodna dobra.

Prirodne vrednosti mogu se davati na korišćenje u skladu sa uslovima i na način utvrđen ovim i posebnim zakonom.

Strateški dokumenti

Član 12

Održivo korišćenje i zaštita prirodnih vrednosti obezbeđuju se u okviru Strategije prostornog razvoja Republike Srbije i Nacionalne strategije održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara.

Nacionalnu strategiju održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara (u daljem tekstu: Nacionalna strategija), za period od najmanje deset godina, donosi Vlada.

Nacionalna strategija sadrži, naročito:

- 1) načela održivog razvoja u nacionalnoj politici upravljanja prirodnim resursima i dobrima;
- 2) analizu stanja i dosadašnjeg stepena istraženosti prirodnih resursa i dobara po vrstama, prostornom rasporedu, raznovrsnosti, obimu i kvalitetu;
- 3) bilansne kategorije (prostorne i vremenske funkcije, količine, kvalitet, ugroženost, obnovljivost, strateške rezerve i sl.) i predviđanje trendova promene stanja;
- 4) način vrednovanja i uslove održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara;
- 5) plansko-razvojnu i socio-ekonomsku analizu strateških prioriteta istraživanja i korišćenja prirodnih resursa;
- 6) ekološko-prostorne osnove o potencijalima prirodnog resursa ili dobra;
- 7) uslove za postepenu supstituciju prirodnih resursa;
- 8) smernice za dalja istraživanja u oblasti pojedinačnih prirodnih resursa i dobara i za potrebe planiranja, odnosno donošenje planova i programa.

Nacionalna strategija se realizuje putem planova, programa i osnova za svaki pojedinačni prirodni resurs ili dobro koje donosi Vlada.

Na osnovu podataka i evidencija o izvršenju planova, programa i osnova, ministarstvo nadležno za poslove životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo), u saradnji sa drugim nadležnim ministarstvima, jedanput u dve godine priprema izveštaj o realizaciji Nacionalne strategije i podnosi ga Vladi.

Ako se iz podataka o realizaciji Nacionalne strategije utvrdi da se korišćenjem prirodnih bogatstava značajno ugrožava prirodna ravnoteža ekosistema Vlada može, na predlog ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine ili drugog ministarstava, privremeno ograničiti obim korišćenja prirodnih vrednosti na određenom području.

Nacionalna strategija objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Planovi i programi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave

Član 13

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, u okviru nadležnosti utvrđenih ovim i posebnim zakonom, donose svoje planove i programe upravljanja prirodnim resursima i dobrima, u skladu sa strateškim dokumentima iz člana 12. ovog zakona i svojim specifičnostima.

Dve ili više jedinica lokalne samouprave mogu doneti zajedničke programe iz stava 1. ovog člana.

Kontrola korišćenja i zaštita

Član 14

Kontrolu korišćenja i zaštitu prirodnih resursa i dobara obezbeđuju organi i organizacije Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, u skladu sa ovim i posebnim zakonima, a naročito:

- 1) sprovođenjem Nacionalne strategije, planova, programa i osnova;
- 2) primenom standarda, normativa i propisa o korišćenju i zaštiti prirodnih resursa i dobara;
- 3) strateškom procenom uticaja na životnu sredinu planova, programa, osnova i drugih akata kojima se uređuje korišćenje prirodnih vrednosti i zaštita životne sredine;
- 4) procenom uticaja projekata na životnu sredinu na svim nivoima istraživanja i eksploatacije;
- 5) integrisanim sprečavanjem i kontrolom zagađivanja životne sredine;
- 6) usklađenim sistemom dozvola, odobrenja i saglasnosti;
- 7) vođenjem katastra korišćenja prirodnih bogatstava i dobara;
- 8) organizovanjem monitoringa korišćenja prirodnih resursa i dobara, stanja životne sredine prikupljanjem, objedinjavanjem i analizom podataka i kvantifikovanjem trendova.

Saglasnost za korišćenje

Član 15

Nadležni organ ne može izdati odobrenje za korišćenje prirodnih resursa ili dobara bez saglasnosti na projekat koji sadrži mere zaštite i sanacije životne sredine.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana daje Ministarstvo, kojom se utvrđuje ispunjenost uslova i mera održivog korišćenja prirodnih resursa, odnosno dobara i zaštite životne sredine u toku i posle prestanka obavljanja aktivnosti, a na osnovu ocene o uslovima nadležnih stručnih organizacija.

Sanacija i remedijacija

Član 16

Pravno i fizičko lice koje degradira životnu sredinu dužno je da izvrši remedijaciju ili na drugi način sanira degradiranu životnu sredinu, u skladu sa projektima sanacije i remedijacije.

Na projekte iz stava 1. ovog člana Ministarstvo daje saglasnost.

Ministar nadležan za poslove životne sredine (u daljem tekstu: ministar) propisuje metodologiju za izradu projekata sanacije i remedijacije, osim za projekte eksploatacije mineralnih sirovina koji su uređeni posebnim propisima.

Zaštićena prirodna dobra

Član 17

Zaštićena prirodna dobra koriste se i unapređuju na način koji omogućava njihovo trajno očuvanje i unapređivanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode.

U zaštićenom prirodnom dobru ne mogu se obavljati aktivnosti kojima se ugrožava kapacitet životne sredine, prirodna ravnoteža, biodiverzitet, hidrografske, geomorfološke, geološke, kulturne i pejzažne vrednosti ili na bilo koji način degradira kvalitet i svojstva prirodnog dobra.

Korišćenje i zaštita javnih prirodnih dobara

Član 18

Javna prirodna dobra, kao dobra od opšteg interesa, koriste se na način i pod uslovima kojima se omogućava razvoj i trajnost njihovih prirodnih, fizičkih, zdravstvenih ili estetskih vrednosti u skladu sa propisima.

Korišćenje prostora

Član 19

Razvojnim i prostornim planom utvrđuju se zone izgradnje na određenim lokacijama zavisno od kapaciteta životne sredine i stepena opterećenja, kao i ciljeva izgradnje unutar određenih delova na tim lokacijama.

U pojedinim zonama u kojima je utvrđena zaštitna udaljenost ili područje, dozvoljeno je obavljanje aktivnosti na način utvrđen posebnim propisima u skladu sa prirodom opterećivanja životne sredine.

Javne zelene površine

Član 20

Javne zelene površine u naseljenim mestima i predelima obuhvaćenim prostornim i urbanističkim planovima podižu se i održavaju na način koji omogućava očuvanje i unapređivanje prirodnih i stvorenih vrednosti.

Ako se zbog izgradnje objekta unište javne zelene površine, one se moraju nadoknaditi pod uslovima i na način koji određuje jedinica lokalne samouprave.

Opšti uslovi zaštite, način podizanja i održavanja, obnove uništenih javnih zelenih površina i vođenja podataka o javnim zelenim površinama uređuju se posebnim zakonom.

2. Zaštita prirodnih vrednosti

Integrisana zaštita

Član 21

Zaštita prirodnih vrednosti ostvaruje se sprovođenjem mera za očuvanje njihovog kvaliteta, količina i rezervi, kao i prirodnih procesa, odnosno njihove međuzavisnosti i prirodne ravnoteže u celini.

Zaštita tla i zemljišta

Član 22

Zaštita zemljišnog prostora (zemljišta) i njegovog održivog korišćenja ostvaruje se merama sistemskog praćenja kvaliteta zemljišta, praćenjem indikatora za ocenu rizika od degradacije zemljišta, kao i sprovođenjem remedijacionih programa za otklanjanje posledica kontaminacije i degradacije zemljišnog prostora, bilo da se oni dešavaju prirodno ili da su uzrokovani ljudskim aktivnostima.

Prilikom promene nosioca prava korišćenja zemljišta, korisnik zemljišta čije pravo korišćenja prestaje, a čija delatnost je uticala, odnosno mogla da utiče ili ometa prirodne funkcije zemljišta, dužan je da izradi izveštaj o stanju zemljišta.

Program sistemskog praćenja kvaliteta zemljišta, indikatore za ocenu rizika od degradacije zemljišta i metodologiju za izradu remedijacionih programa iz stava 1. ovog člana propisuje Vlada.

Ministar propisuje sadržinu i metodologiju izrade izveštaja o stanju zemljišta iz stava 2. ovog člana.

Zaštita voda

Član 23

Vode se mogu koristiti i opterećivati, a otpadne vode ispuštati u vode uz primenu odgovarajućeg tretmana, na način i do nivoa koji ne predstavlja opasnost za prirodne procese ili za obnovu kvaliteta i količine vode i koji ne umanjuje mogućnost njihovog višenamenskog korišćenja.

Zaštita i korišćenje voda ostvaruje se u okviru integralnog upravljanja vodama preduzimanjem i sprovođenjem mera za očuvanje površinskih i podzemnih voda i njihovih rezervi, kvaliteta i količina, kao i zaštitom u skladu sa posebnim zakonom.

Radi zaštite i očuvanja količina i kvaliteta podzemnih rezervi voda vrše se detaljni istražni radovi, kao i izrada bilansa rezervi podzemnih voda.

Zaštita voda ostvaruje se preduzimanjem mera sistematskog i kontrolnog praćenja kvaliteta voda, smanjivanjem zagađivanja voda zagađujućim materijama ispod propisanih graničnih vrednosti i preduzimanjem tehničko-tehnoloških i drugih potrebnih mera za njihovo prečišćavanje, kako bi se sprečilo unošenje u vode opasnih, otpadnih i drugih štetnih materija, kao i praćenjem uticaja zagađenih voda na zdravlje ljudi, životinjski i biljni svet i životnu sredinu. Zaštita voda obuhvata i zaštitu voda od uticaja prekograničnog zagađenja, tako da se obezbeđuje očuvanje voda u celini.

Zaštita vazduha

Član 24

Zaštita vazduha ostvaruje se preduzimanjem mera sistematskog praćenja kvaliteta vazduha, smanjenjem zagađivanja vazduha zagađujućim materijama ispod propisanih graničnih vrednosti i preduzimanjem tehničko-tehnoloških i drugih potrebnih mera za smanjenje emisije, praćenjem uticaja zagađenog vazduha na zdravlje ljudi i životnu sredinu. Mere zaštite vazduha obezbeđuju očuvanje atmosfere u celini sa svim njenim procesima i klimatskim obeležjima.

Zaštita i očuvanje šuma

Član 25

Radi zaštite i unapređivanja šumskih ekosistema šumama se gazduje tako da se obezbeđuje racionalno upravljanje šumama, očuvanje genetskog fonda, poboljšanje strukture i ostvarivanje prioriternih funkcija šuma.

Državni organi, vlasnici i korisnici šuma dužni su da preduzimaju potrebne mere za očuvanje i održivo korišćenje šuma, mere obnavljanja, podizanja i njihovog unapređivanja, kao i kontrole i zaštite šuma u slučaju prekograničnog zagađivanja.

Očuvanje biosfere i zaštita biodiverziteta

Član 26

Očuvanje biosfere obuhvata zaštitu organizama, njihovih zajednica i staništa, uključujući i očuvanje prirodnih procesa i prirodne ravnoteže unutar ekosistema, uz obezbeđivanje njihove održivosti.

Biodiverzitet i biološki resursi štite se i koriste na način koji omogućava njihov opstanak, raznovrsnost, obnavljanje i unapređivanje u slučaju narušenosti.

Zaštita biodiverziteta, korišćenje bioloških resursa, genetički modifikovanih organizama i biotehnologije vrši se na osnovu ovog zakona i posebnog zakona, kao i obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima.

Zaštita i korišćenje flore i faune

Član 27

Radi zaštite biodiverziteta i bioloških resursa, odnosno autohtonih biljnih i životinjskih vrsta i njihovo rasprostiranje, Ministarstvo, drugi nadležni organi i organizacije kontrolišu unošenje i gajenje biljnih i životinjskih vrsta stranog porekla.

Zabranjeno je uznemiravati, zlostavljati, ozleđivati i uništavati divlju faunu i razarati njena staništa.

Zabranjeno je uništavati, kidati ili na drugi način pustošiti divlju floru, odnosno uništavati i razarati njena staništa.

Određene vrste divlje flore i faune, njihovi razvojni oblici i delovi mogu se sakupljati i stavljati u promet na način i pod uslovima utvrđenim u dozvoli koju izdaje Ministarstvo, po prethodno pribavljenom mišljenju organizacije nadležne za zaštitu prirode.

Pravno lice, odnosno preduzetnik koje vrši promet vrsta divlje flore i faune dužno je da plaća naknadu.

Visina naknade iz stava 5. ovog člana utvrđuje se aktom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune koji donosi Vlada.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 6. ovog člana prihod su budžeta Republike i koriste se namenski za zaštitu i unapređivanje životne sredine u skladu sa ovim zakonom.

Promet ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune

Član 28

Uvoz i izvoz ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova vrši se pod uslovom da uvoz, odnosno izvoz nije zabranjen, odnosno da izvezena količina ili broj primeraka ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune neće ugroziti opstanak te vrste u Republici Srbiji, kao i pod drugim uslovima propisanim zakonom, na osnovu dozvole koju izdaje Ministarstvo.

Tranzit ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova vrši se pod uslovom da je izdata izvozna dozvola.

Uz zahtev za izdavanje dozvole za uvoz i izvoz iz stava 1. ovog člana podnosilac zahteva prilaže:

- 1) mišljenje ovlašćene naučne i stručne organizacije da se izvozom ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune u traženoj količini ili broju primeraka neće ugroziti opstanak te vrste u Republici Srbiji;
- 2) izjavu uvoznika, odnosno izvoznika u koje svrhe će se koristiti primerak vrste;
- 3) drugu propisanu dokumentaciju.

Ministar nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: ministar) određuje naučne i stručne organizacije koje daju stručne ocene da se izvozom ugrožene i zaštićene vrste divlje flore i faune u traženoj količini ili broju primeraka neće ugroziti opstanak te vrste u Republici Srbiji.

Ministar bliže propisuje dokumentaciju koja se podnosi uz zahtev iz stava 3. ovog člana, sadržinu i izgled dozvole.

Ministarstvo vodi registar izdatih dozvola na propisan način.

Opasne materije

Član 29

Upravljanje opasnim materijama vrši se pod uslovima i na način kojim se obezbeđuje smanjenje rizika od njihovih opasnih svojstava po životnu sredinu i zdravlje ljudi i to u procesu proizvodnje, skladištenja, korišćenja i odlaganja.

Pravno i fizičko lice koje upravlja opasnim materijama dužno je da planira, organizuje i preduzima sve potrebne preventivne, zaštitne, sigurnosne i sanacione mere kojima se rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi svodi na najmanju moguću meru.

Ministar, u saradnji sa ministrima nadležnim za zdravlje, bezbednost na radu, rudarstvo i energetiku i unutrašnje poslove propisuje bliže uslove koje moraju da ispunjavaju skladišta opasnih materija, kao i uputstvo o uslovima i načinu skladištenja opasnih materija.

Upravljanje otpadom

Član 30

Upravljanje otpadom sprovodi se po propisanim uslovima i merama postupanja sa otpadom u okviru sistema sakupljanja, transporta, tretmana i odlaganja otpada, uključujući i nadzor nad tim aktivnostima i brigu o postrojenjima za upravljanje otpadom posle njihovog zatvaranja.

Vlasnik otpada dužan je da preduzme mere upravljanja otpadom u cilju sprečavanja ili smanjenja nastajanja, ponovnu upotrebu i reciklažu otpada, izdvajanje sekundarnih sirovina i korišćenje otpada kao energenta, odnosno odlaganje otpada.

Zaštita od buke i vibracija

Član 31

Korisnik izvora buke može stavljati u promet i upotrebljavati izvore buke po propisanim uslovima uz primenu propisanih mera zaštite kojima se smanjuju emisije buke, odnosno upotreba postrojenja, uređaja, mašina, transportnih sredstava i aparata koji prouzrokuju buku.

Zaštita od vibracija sprovodi se preduzimanjem mera kojima se sprečava i otklanja ugrožavanje životne sredine od dejstva mehaničkih, periodičnih i pojedinačnih potresa izazvanih ljudskom delatnošću.

Zaštita od zračenja

Član 32

Zaštita od zračenja sprovodi se primenom sistema mera kojima se sprečava ugrožavanje životne sredine i zdravlje ljudi od dejstva zračenja koja potiču iz jonizujućih i nejonizujućih izvora i otklanjaju posledice emisija koje izvori zračenja emituju ili mogu da emituju.

Pravno i fizičko lice može proizvoditi, vršiti promet i koristiti izvore jonizujućih i nejonizujućih zračenja po propisanim uslovima i na propisan način.

III MERE I USLOVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

1. Preventivne mere

Planiranje i izgradnja

Član 33

Uređenje prostora, korišćenje prirodnih resursa i dobara određeno prostornim i urbanističkim planovima i drugim planovima (planovi uređenja i osnove korišćenja poljoprivrednog zemljišta, šumske, vodoprivredne, lovnoprivredne osnove i programi unapređenja ribarstva na ribarskim područjima i drugi planovi) zasniva se na obavezi da se:

- 1) prirodni resursi i dobra očuvaju i unapređuju i u najvećoj meri obnavljaju, a ako su neobnovljivi da se racionalno koriste;
- 1a) obezbedi očuvanje i održavanje značajnih ili karakterističnih obeležja predela, unapređivanje predela, njihovo ponovno uspostavljanje i stvaranje, a koja su od velikog značaja za zaštitu divlje flore i faune i njihovih staništa;
- 2) obezbedi zaštita i nesmetano ostvarivanje funkcija zaštićenih prirodnih dobara sa njihovom zaštićenom okolinom i u najvećoj mogućoj meri očuvaju staništa divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihove zajednice;
- 3) obezbedi očuvanje izgrađenog prostora;
- 4) obezbede uslovi za odmor i rekreaciju čoveka;
- 5) odrede mere zaštite životne sredine;
- 6) prikaže postojeće stanje po elementima iz tač. 1), 2), 3) i 4) ovog člana i planirano stanje sa merama potrebnim da se planovi ostvare.

Ministarstvo, organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave učestvuje u postupku pripreme i donošenja planova iz stava 1. ovog člana, na način određen zakonom.

Prostorno i urbanističko planiranje

Član 34

U prostornim i urbanističkim planovima obezbediće se mere i uslovi zaštite životne sredine, a naročito:

- 1) utvrđivanje posebnih režima očuvanja i korišćenja područja zaštićenih prirodnih dobara, izvorišta vodosnabdevanja, termalnih i mineralnih izvorišta, šuma, poljoprivrednog zemljišta, javnih zelenih površina, rekreacionih područja i banja;
- 2) određivanje područja ugroženih delova životne sredine (zagađena područja, područja ugrožena erozijom i bujicama, eksploatacijom mineralnih sirovina, plavna područja i sl.) i utvrđivanje mera za sanaciju ovih područja;
- 2a) utvrđivanje mera integrisane zaštite i planiranja predela koje obuhvataju područja izvan zaštićenih prirodnih dobara, radi uređenja dugoročne koncepcije, namene i organizacije predela i usklađivanja višenamenskog korišćenja prostora koje ugrožava predeo

(poljoprivreda, šumarstvo, vodoprivreda, rudarstvo, energetika, saobraćaj, stanovanje, rekreacije i dr.);

2b) utvrđivanje područja u kojima će se dugoročno sačuvati odgovarajuće udaljenosti između objekata u kojima je prisutna ili može biti prisutna jedna ili više opasnih materija u količinama koje su veće od propisanih i stambenih područja, javnih prostora, kao i područja od posebnog značaja, radi zaštite života i zdravlja ljudi i životne sredine;

3) utvrđivanje mera i uslova zaštite životne sredine prema kojima će se koristiti prostor namenjen eksploataciji mineralnih sirovina, odnosno vršiti izgradnja industrijskih i energetskih objekata, objekata za preradu i odlaganje otpada, objekata infrastrukture i drugih objekata čijom izgradnjom ili korišćenjem se može ugroziti životna sredina.

Uslove za obezbeđenje mera iz stava 1. ovog člana daje Ministarstvo, organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, na zahtev organa nadležnog za pripremu i donošenje plana, a na osnovu uslova i mišljenja nadležnih stručnih organizacija.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu

Član 35

Strateška procena uticaja na životnu sredinu vrši se za strategije, planove, programe i osnove u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja ili korišćenja zemljišta, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, lovstva, energetike, industrije, saobraćaja, upravljanja otpadom, upravljanja vodama, telekomunikacija, turizma, infrastrukturnih sistema, zaštite prirodnih i kulturnih dobara, biljnog i životinjskog sveta i njihovih staništa i dr. i sastavni je deo plana, odnosno programa ili osnove.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu mora biti usklađena sa drugim procenama uticaja na životnu sredinu, kao i sa planovima i programima zaštite životne sredine i vrši se u skladu sa postupkom propisanim posebnim zakonom.

Autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih prava i dužnosti, određuje vrste planova i programa za koje se izrađuje strateška procena uticaja.

Procena uticaja projekta na životnu sredinu

Član 36

Procena uticaja projekta na životnu sredinu vrši se za projekte koji se planiraju i realizuju u prostoru, uključujući promene tehnologije, rekonstrukciju, proširenje kapaciteta ili prestanak rada koji mogu dovesti do značajnog zagađivanja životne sredine ili predstavljaju rizik po zdravlje ljudi.

Procena uticaja vrši se za projekte iz oblasti industrije, rudarstva, energetike, saobraćaja, turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, upravljanja otpadom i komunalnih delatnosti, kao i za projekte koji se planiraju na zaštićenom prirodnom dobru i u zaštićenoj okolini nepokretnog kulturnog dobra.

Procena uticaja projekta na životnu sredinu je sastavni deo tehničke dokumentacije bez koje se ne može pristupiti izvođenju projekta i vrši se u skladu sa postupkom propisanim posebnim zakonom.

Integrirano sprečavanje i kontrola zagađivanja

Član 37

Za rad novih i postojećih postrojenja i aktivnosti koja mogu imati negativne uticaje na zdravlje ljudi i životnu sredinu ili materijalna dobra pribavlja se integrirana dozvola kojom se obezbeđuje sprečavanje i kontrola zagađivanja životne sredine.

Vrste aktivnosti i postrojenja, uslovi i postupak izdavanja integrirane dozvole, nadzor i druga pitanja od značaja za integrirano sprečavanje i kontrolu zagađivanja životne sredine uređuju se posebnim zakonom.

Procena opasnosti od udesa

Član 38

Operater seveso postrojenja, odnosno kompleksa u kome se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna jedna ili više opasnih materija u propisanim količinama, dužan je da preduzme sve neophodne mere za sprečavanje hemijskog udesa i ograničavanja uticaja tog udesa na život i zdravlje ljudi i životnu sredinu u cilju stvaranja uslova za upravljanje rizikom, u skladu sa ovim zakonom.

2. Uslovi zaštite životne sredine

2.1. Zahtevi u pogledu kvaliteta životne sredine i zahtevi u pogledu emisija

Granične vrednosti

Član 39

U Republici Srbiji utvrđuju se zahtevi u pogledu kvaliteta životne sredine, odnosno granične vrednosti nivoa zagađujućih materija, buke, zračenja i energije i granične vrednosti njihovih emisija u vazduh, vodu i zemljište, uključujući i emisiju iz mobilnih izvora zagađivanja.

Jedinstveni normativi utvrđuju se radi: kontrole kvaliteta vazduha, voda, zemljišta, postupanja sa otpadom i hemikalijama, tretmana otpadnih voda, industrijskog zagađenja i upravljanja rizikom, nivoa buke i vibracija i dr.

Granične vrednosti iz stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada u skladu sa posebnim propisima.

Uslovi za rad postrojenja i obavljanje aktivnosti

Član 40

Izgradnja i rad postrojenja i obavljanje aktivnosti vrši se ako su ispunjeni propisani zahtevi emisije i nivoa zagađujućih materija u medijumima životne sredine, opreme i uređaja kojima

se smanjuje ili sprečava emisija zagađujućih materija ili energije i obezbeđuje njeno očuvanje, odnosno ako su preduzete druge mere i radnje za obezbeđivanje propisanih uslova zaštite životne sredine.

Zagađujuće i opasne materije, otpadne vode ili energija ispuštaju se u vazduh, vodu i zemljište na propisan način i u količinama, odnosno koncentracijama ili nivoima koje nisu iznad propisanih graničnih vrednosti.

Prevozna sredstva koja se proizvode i/ili puštaju u promet moraju ispunjavati uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja.

Ograničenje radi postizanja zahteva

Član 41

Radi postepenog ispunjavanja zahteva u pogledu emisija i nivoa zagađujućih materija u medijumima životne sredine iz člana 39. ovog zakona i očuvanja prirodnih vrednosti, Vlada može, na određeno vreme, ograničiti rad postrojenja i obavljanje aktivnosti na određenom području.

Vreme na koje Vlada utvrđuje ograničenja iz stava 1. ovog člana određuje se u skladu sa propisanim graničnim vrednostima i Nacionalnim programom zaštite životne sredine.

Upozorenje javnosti

Član 42

Ministarstvo obaveštava javnost i donosi akt o uvođenju posebnih mera u slučajevima neposredne opasnosti ili prekoračenja propisanih graničnih vrednosti zagađenja.

Ministar propisuje kriterijume za donošenje akta iz stava 1. ovog člana i način upozorenja javnosti.

Organ jedinice lokalne samouprave donosi akt o uvođenju posebnih mera u slučaju iz stava 1. ovog člana ako je zagađenje ograničeno na teritoriji jedinice lokalne samouprave i nema uticaja na šire područje.

Status ugrožene životne sredine

Član 43

Vlada utvrđuje kriterijume za određivanje statusa ugrožene životne sredine i za utvrđivanje prioriteta za sanaciju i remedijaciju.

Na osnovu kriterijuma iz stava 1. ovog člana, status ugrožene životne sredine i prioritete za sanaciju i remedijaciju za područje od značaja za Republiku Srbiju određuje Ministarstvo, uz pribavljeno mišljenje drugih nadležnih organa, a za područje od lokalnog značaja određuje jedinica lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave je dužna da pribavi prethodnu saglasnost Ministarstva na predlog akta kojim se određuje status ugrožene životne sredine i prioriteta za sanaciju i remedijaciju za područja od lokalnog značaja, a za područja od lokalnog značaja na teritoriji autonomne pokrajine, saglasnost nadležnog organa autonomne pokrajine.

2.2. Sistem upravljanja zaštitom životne sredine

Uključivanje u sistem upravljanja i kontrole zaštite životne sredine

Član 44

U Republici Srbiji primenjuju se domaći i međunarodni standardi i propisi za upravljanje, sertifikaciju i registraciju sistema upravljanja zaštitom životne sredine.

Pravno i fizičko lice može sertifikovati sistem upravljanja zaštitom životne sredine prema SRPS-ISO 14001, u skladu sa zakonom.

Pravno i fizičko lice može registrovati sertifikovan sistem upravljanja zaštitom životne sredine radi uključivanja u sistem upravljanja i kontrole zaštite životne sredine EU (u daljem tekstu: sistem EMAS), u skladu sa ovim zakonom.

Zahtev za registraciju u sistem EMAS

Član 45

U sistem EMAS mogu se uključiti pravna i fizička lica koja u svom poslovanju ispunjavaju zahteve sistema upravljanja zaštitom životne sredine koji se odnose na utvrđivanje i vođenje politike, planiranje, sprovođenje, kontrolu i proveru sistema upravljanja i primene mera za njegovo unapređivanje.

Radi ispunjavanja uslova za uspostavljanje sistema upravljanja zaštitom životne sredine i registracije u sistem EMAS pravno i fizičko lice dužno je da izradi izveštaj o uticajima aktivnosti, proizvoda i usluga na životnu sredinu, organizuje i sprovede proveru usaglašenosti sistema upravljanja koju vrši proverivač.

Registracija u sistem EMAS vrši se na osnovu zahteva pravnog i fizičkog lica koji se podnosi Ministarstvu.

Uz zahtev za registraciju u sistem EMAS, koji se podnosi na propisanom obrascu, prilaže se:

- 1) izjava pravnog i fizičkog lica za uključivanje u sistem EMAS sa propisanom sadržinom;
- 2) potvrda akreditovanog EMAS verifikatora o tačnosti navoda datih u izjavi pravnog i fizičkog lica o ispunjenosti uslova zaštite životne sredine za uključivanje u sistem EMAS.

Odluku o registraciji donosi Ministarstvo na osnovu podnete dokumentacije, kao i na osnovu inspeksijske kontrole o primeni propisa o zaštiti životne sredine.

Bliže uslove za podnošenje zahteva iz stava 4. ovog člana, kao i obrazac zahteva propisuje ministar.

Pravno i fizičko lice plaća naknadu za upis u registar.

Visinu naknade za upis u registar propisuje Vlada.

Upis u registar vrši se na period od tri godine i može se produžiti na zahtev pravnog i fizičkog lica.

Zahtev za produženje registracije podnosi se najkasnije 30 dana pre isteka roka na koji je upis izvršen.

Provera ispunjenosti uslova pravnog i fizičkog lica upisanog u registar vrši se jednom godišnje.

Akreditacija

Član 46

Akreditacija EMAS verifikatora i kontrola njihovih aktivnosti vrši se u skladu sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje akreditacija.

Akreditovani EMAS verifikator proverava ispunjenost svih uslova propisanih za pravna i fizička lica koja se uključuju u sistem EMAS ili su deo tog sistema.

Registri sistema EMAS

Član 47

Ministarstvo vodi registar pravnih i fizičkih lica uključenih u sistem EMAS.

Podaci iz registra EMAS su javni.

Akreditaciono telo koje vodi registar akreditovanih verifikatora sistema EMAS, dužno je da najmanje jednom mesečno dostavlja Ministarstvu podatke iz registra, a na zahtev Ministarstva dostavlja i podatke u vezi sa postupkom akreditacije EMAS verifikatora.

Na zahtev Ministarstva akreditovani EMAS verifikator dostavlja podatke o rezultatima proveravanja sistema EMAS u pravnom i fizičkom licu.

Ministarstvo obezbeđuje zaštitu podataka iz st. 3. i 4. ovog člana koji predstavljaju poslovnu tajnu.

Ministar propisuje sadržinu, izgled i način vođenja registra iz stava 1. ovog člana.

Odbijanje upisa i brisanje iz registra

Član 48

Ministarstvo će odbiti zahtev za upis u registar ako pravno i fizičko lice ne ispunjava uslove za uključivanje u sistem EMAS.

Iz registra sistema EMAS briše se pravno i fizičko lice:

- 1) ako u propisanom roku ne podnese zahtev za produženje registracije sa popunjenom izjavom, obrascem registracije i dokazom o uplaćenju naknadi;
- 2) ako se utvrdi da pravno i fizičko lice ne ispunjava jedan ili više uslova za registraciju;
- 3) ako je akreditaciono telo dostavilo Ministarstvu negativan izveštaj o kontroli rada akreditovanog ocenjivača EMAS.

Ministarstvo može u slučaju iz stava 2. ovog člana odlučiti da registraciju pravnog i fizičkog lica suspenduje na određeno vreme do ispunjenja uslova za registraciju.

Znak EMAS

Član 49

Znak EMAS mogu koristiti samo pravna i fizička lica koja su registrovana u sistem EMAS u slučajevima i na način utvrđen u skladu sa zakonom.

Ovlašćenje za donošenje propisa

Član 50

Ministar propisuje:

- 1) zahteve za uspostavljanje i sprovođenje sistema upravljanja zaštitom životne sredine;
- 2) sadržinu izveštaja o uticajima aktivnosti, proizvoda i usluga na životnu sredinu;
- 3) sadržinu izjave za uključivanje u sistem EMAS i dostupnost informacija o sistemu EMAS javnosti;
- 4) način provere sistema EMAS unutar pravnog i fizičkog lica i sadržaj izveštaja ocenjivača;
- 5) sadržinu, izgled i upotrebu znaka EMAS.

2.3. Zahtevi kvaliteta za proizvode, procese i usluge

Tehnologije, procesi, proizvodi, poluproizvodi, sirovine

Član 51

Na teritoriji Republike Srbije može se primenjivati domaća ili uvezena tehnologija ili proces, odnosno proizvoditi i stavljati u promet proizvodi ako ispunjavaju zahteve u pogledu životne sredine, odnosno zahteve kvaliteta proizvoda ili ako tehnologija, proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina nije zabranjena u zemlji izvozniku.

Ministarstvo može, u slučaju sumnje, naložiti da se tehnologija, proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina iz stava 1. ovog člana oceni u odnosu na štetan uticaj na životnu sredinu i kada je snabdeven propisanom ispravom.

Ocenu tehnologije, procesa, proizvoda, poluproizvoda ili sirovine iz stava 2. ovog člana daje, u roku od 30 dana od dana prijema zahteva, akreditovana stručna organizacija ili stručna lica za pojedine oblasti.

Uređaji koji služe za uklanjanje ili prečišćavanje zagađujućih materija za koje nisu propisani domaći standardi mogu se upotrebljavati ako je njihovu efikasnost za te namene utvrdila ovlašćena stručna organizacija.

Ministarstvo može zabraniti proizvodnju i promet određenih proizvoda i vršenje određenih aktivnosti, na određeno vreme ili na delu teritorije Republike Srbije, odnosno autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave radi sprečavanja ugrožavanja životne sredine ili zdravlja ljudi.

Upozorenje na deklaraciji

Član 52

Proizvođač ili distributer je obavezan da na deklaraciji sirovine, poluproizvoda ili proizvoda upozori na zagađenje životne sredine i štetu po ljudsko zdravlje koje proizvod ili njegovo pakovanje uzrokuje ili može uzrokovati.

Upozorenje mora sadržati uputstvo za upotrebu ili rukovanje proizvodom, sastojcima i njegovim pakovanjem u proizvodnji, upotrebi i odlaganju, u skladu sa važećim standardima i propisima za rukovanje.

Ekološki znak

Član 53

Ekološki znak utvrđuje se za proizvode namenjene opštoj potrošnji, izuzev proizvoda za ishranu, poljoprivrednih i drugih proizvoda dobijenih u skladu sa propisima kojima se regulišu organska proizvodnja, proizvodnja pića, proizvodnja farmaceutskih proizvoda i medicinske opreme koji u poređenju sa sličnim proizvodima manje zagađuju životnu sredinu pri proizvodnji, plasmanu, prometu, potrošnji i odlaganju ili su dobijeni reciklažom otpada.

Ekološki znak utvrđuje se i za proizvode i usluge koji manje zagađuju životnu sredinu.

Za proizvode ili usluge pravno ili fizičko lice može dobiti pravo na korišćenje ekološkog znaka ako se njihovom proizvodnjom, odnosno pružanjem smanjuje:

- 1) potrošnja energetske resursa;
- 2) emisija štetnih i opasnih materija;
- 3) proizvodnja otpada;

4) potrošnja prirodnih resursa i dr.

Ministar propisuje bliže uslove, kriterijume i postupak za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka, elemente, izgled i način upotrebe ekološkog znaka za proizvode i usluge.

Dodela i oduzimanje ekološkog znaka

Član 54

Akt o dodeli prava na korišćenje ekološkog znaka donosi Ministarstvo.

Pravo na korišćenje ekološkog znaka se dodeljuje za period do tri godine.

Zahtev za dobijanje ekološkog znaka zainteresovano lice podnosi Ministarstvu.

Uz zahtev se podnosi dokaz o ispunjenosti uslova iz člana 53. ovog zakona.

Troškove dodele prava na korišćenje ekološkog znaka snosi podnosilac zahteva.

Ministar propisuje visinu troškova iz stava 5. ovog člana.

Pravo na korišćenje ekološkog znaka oduzima se ako proizvod ili usluga prestane da ispunjava jedan od uslova za dodelu znaka.

Priznanja i nagrade

Član 55

Priznanja i nagrade za doprinos zaštiti životne sredine mogu se dodeliti za:

- 1) sprečavanje zagađivanja životne sredine;
- 2) najpovoljnija rešenja u proizvodnim postupcima u odnosu na životnu sredinu;
- 3) razvojne i istraživačke projekte u zaštiti životne sredine;
- 4) razvoj obrazovnih programa za zaštitu životne sredine;
- 5) doprinos pojedinaca za razvoj i unapređenje zaštite životne sredine ili za doprinos u međunarodnoj saradnji;
- 6) doprinos stručnih, drugih udruženja i nevladinih organizacija za razvoj i unapređenje zaštite životne sredine;
- 7) doprinos u oblasti zaštite prirode.

Ministar bliže propisuje postupak i uslove za dodelu priznanja i nagrada.

3. Mere zaštite od opasnih materija

3.1. Promet

Član 56

(Brisano)

Uvoz, izvoz i tranzit otpada

Član 57*

Zabranjen je uvoz opasnog otpada.

Dozvolu za uvoz, izvoz ili tranzit otpada izdaje Ministarstvo u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Pri podnošenju zahteva za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit iz stava 1. ovog člana podnosilac zahteva prilaže dokumentaciju čiju sadržinu propisuje Ministarstvo.

Ministar propisuje uslove koje moraju da ispunjavaju stručne organizacije za ispitivanje otpada.

Ministar određuje stručne organizacije iz stava 5. ovog člana.

3.2. Zaštita od hemijskog udesa

Obaveze operatera

Član 58

Operater seveso postrojenja, odnosno kompleksa u kome se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna jedna ili više opasnih materija, u jednakim ili većim količinama od propisanih, dužan je da dostavi Obaveštenje, odnosno izradi Politiku prevencije udesa ili Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa, u zavisnosti od količina opasnih materija kojima vrši te aktivnosti i da preduzme mere za sprečavanje hemijskog udesa i ograničavanja uticaja tog udesa na život i zdravlje ljudi i životnu sredinu, utvrđene u tim dokumentima.

Ministar propisuje listu opasnih materija i njihove količine i kriterijume za određivanje vrste dokumenata koje izrađuje operater iz stava 1. ovog člana.

Sadržina Politike prevencije udesa

Član 58a

Politika prevencije udesa sadrži ciljeve i principe delovanja operatera, radi kontrole opasnosti od hemijskog udesa.

Politika prevencije udesa iz stava 1. ovog člana mora da sadrži dovoljno elemenata proporcionalnih opasnostima od udesa na osnovu kojih operater može obezbediti visok stepen zaštite ljudi i životne sredine od hemijskog udesa.

Politiku prevencije udesa operater je dužan da izradi najkasnije šest meseci po dostavljanju Obaveštenja iz člana 59. ovog zakona.

Ministar bliže propisuje sadržinu Politike prevencije udesa.

Obaveza dostavljanja obaveštenja

Član 59

Operater koji je u obavezi da izradi Politiku prevencije udesa dužan je da Ministarstvu, pre izrade Politike prevencije udesa, dostavi Obaveštenje o:

- 1) novom seveso postrojenju, odnosno kompleksu najmanje tri meseca pre početka rada;
- 2) postojećem seveso postrojenju, odnosno kompleksu najkasnije šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona;
- 3) postojećem seveso postrojenju, odnosno kompleksu čije su aktivnosti bile takve da su opasne materije bile prisutne u količinama manjim od propisanih u slučaju povećanja količina opasnih materija do količina propisanih u članu 58. ovog zakona, najkasnije tri meseca od dana promene;
- 4) o trajnom prestanku rada seveso postrojenja, odnosno kompleksa, kao i u slučaju modifikacije seveso postrojenja, odnosno kompleksa odnosno svakoj promeni koja može uticati na mogućnost nastanka hemijskog udesa.

Ministar propisuje sadržinu Obaveštenja iz stava 1. ovog člana.

Sadržina Izveštaja o bezbednosti i Plana zaštite od udesa

Član 60

Izveštaj o bezbednosti sadrži naročito: informacije o sistemu upravljanja i organizacije operatera u cilju sprečavanja hemijskog udesa; opis lokacije na kojoj se nalazi seveso postrojenje, odnosno kompleks; opis seveso postrojenja, odnosno kompleksa; analizu rizika od hemijskog udesa i način njegovog sprečavanja; mere zaštite i interventne mere za ograničavanje posledica hemijskog udesa; popis opasnih materija i dr.

Plan zaštite od udesa sadrži naročito mere koje se preduzimaju u okviru seveso postrojenja, odnosno kompleksa u slučaju hemijskog udesa ili u slučaju nastanka okolnosti koje mogu izazvati hemijski udes.

Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa izrađuje operater iz člana 58. ovog zakona.

Za izradu dokumenata iz stava 3. ovog člana može se angažovati drugo pravno lice ili preduzetnik ako je upisano u odgovarajući registar za obavljanje delatnosti projektovanja, inženjeringa i izrade studija i analiza. U slučaju angažovanja drugog pravnog lica ili preduzetnika, u izradi tih dokumenata mora učestvovati lice stalno zaposleno kod operatera iz člana 58. ovog zakona.

Operater je dužan da razmenjuje informacije i da usklađuje Plan zaštite od udesa sa Planom zaštite od udesa koji donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave, autonomne pokrajine i Republike Srbije.

Ministar bliže propisuje sadržinu i metodologiju izrade Izveštaja o bezbednosti i Plana zaštite od udesa.

Dostavljanje Izveštaja o bezbednosti i Plana zaštite od udesa

Član 60a

Operater iz člana 58. ovog zakona dužan je da izradi i dostavi Ministarstvu Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa:

- 1) za novo seveso postrojenje, odnosno kompleks najmanje tri meseca pre početka rada;
- 2) za postojeće seveso postrojenje, odnosno kompleks najkasnije u roku od osamnaest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona;
- 3) za postojeće seveso postrojenje, odnosno kompleks čije su aktivnosti bile takve da su opasne materije bile prisutne u količinama manjim od propisanih, u slučaju povećanja količina opasnih materija do količina propisanih u članu 58. ovog zakona, najkasnije šest meseci od dana promene.

Operater iz stava 1. ovog člana podnosi zahtev za davanje saglasnosti na Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa, zajedno sa tim dokumentima.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana, operater je dužan da dostavi dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi.

Operater je dužan da Izveštaj o bezbednosti periodično pregleda i po potrebi ažurira:

- 1) najmanje svakih pet godina;
- 2) samoinicijativno ili na zahtev Ministarstva zbog novih činjenica do kojih se došlo na osnovu analize drugih hemijskih udesa ili izbegnutih udesa.

U slučaju modifikacije procesa rada, promene prirode ili količine opasne materije ili drugih promena, koje mogu uticati na opasnost od nastanka hemijskog udesa, operater mora odmah da izvrši promene u Izveštaju o bezbednosti i Planu zaštite od udesa i dostavi ih Ministarstvu, a u slučaju da se izmene odnose na modifikaciju postrojenja ili skladišta, pre sprovođenja tih modifikacija.

Plan zaštite od udesa operater je dužan da pregleda, testira i po potrebi ažurira najmanje svake tri godine.

Dostavljanje informacija iz Plana zaštite od udesa

Član 60b

Operater iz člana 58. ovog zakona dužan je da obezbedi da se informacija o bezbednosnim merama i postupcima u slučaju hemijskog udesa iz Plana zaštite od udesa dostavi svim pravnim licima i javnim ustanovama (škole, bolnice i dr.), kao i fizičkim licima, koja mogu biti zahvaćena posledicama hemijskog udesa.

Informacija iz stava 1. ovog člana obavezno se ažurira svake tri godine, a posebno u slučaju nastupanja okolnosti iz člana 60a stav 5. ovog zakona.

Ažurirana informacija iz stava 1. ovog člana mora biti dostupna javnosti.

Period između dva redovna dostavljanja informacija javnosti ne sme biti duži od pet godina.

Javni uvid, prezentacija i javna rasprava o Izveštaju o bezbednosti

Član 60v

Operater je dužan da obezbedi da Izveštaj o bezbednosti i spisak opasnih materija koje su prisutne u seveso postrojenju, odnosno kompleksu bude dostupan javnosti.

Nadležni organ obezbeđuje javni uvid, organizuje prezentaciju i sprovodi javnu raspravu o Izveštaju o bezbednosti u postupku odlučivanja o davanju saglasnosti na Izveštaj o bezbednosti.

Podnosilac Izveštaja o bezbednosti može, po odobrenju nadležnog organa, da ne iznese određene delove izveštaja na javni uvid i prezentaciju zbog čuvanja industrijske, komercijalne i lične tajne, javne bezbednosti ili odbrane zemlje.

Nadležni organ u roku od sedam dana od dana prijema Izveštaja o bezbednosti obaveštava podnosioca izveštaja, zainteresovane organe i organizacije i javnost o vremenu i mestu javnog uvida, javne prezentacije, kao i javne rasprave o Izveštaju o bezbednosti.

Javna rasprava može se održati najranije dvadeset dana od dana obaveštavanja javnosti.

Podnosilac Izveštaja o bezbednosti učestvuje u prezentaciji i javnoj raspravi.

Na postupak javnog uvida, prezentacije i javne rasprave o Izveštaju o bezbednosti shodno se primenjuje propis o postupku javnog uvida, prezentacije i javne rasprave o studiji procene uticaja na životnu sredinu.

Dokazi u Izveštaju o bezbednosti

Član 60g

Operater je dužan da u Izveštaju o bezbednosti dokaže da je:

- 1) ustanovio odgovarajuću politiku i utvrdio sistem za upravljanje bezbednošću radi njene primene;
- 2) prepoznao opasnost od hemijskog udesa i preduzeo potrebne mere radi prevencije nastanka hemijskog udesa, odnosno ograničavanja posledica tog udesa na ljude i životnu sredinu;

3) vodio računa o bezbednosti i pouzdanosti pri projektovanju, izgradnji, upravljanju i održavanju svih postrojenja i skladišnih prostora, opreme i infrastrukture koje su povezane sa opasnostima od hemijskog udesa;

4) prihvatio i u Izveštaj o bezbednosti uneo opravdane primedbe i predloge javnosti.

Dokazi u Planu zaštite od udesa

Član 60d

Operater je dužan da u Planu zaštite od udesa dokaže da je:

1) predvideo i obezbedio sprovođenje svih neophodnih mera za ograničavanje i kontrolu hemijskog udesa, radi ublažavanja posledica tog udesa na ljude, životnu sredinu i imovinu;

2) predvideo i obezbedio način dostavljanja informacija nadležnim organima i široj javnosti;

3) predvideo odgovarajuće mere čišćenja, sanacije i rekultivacije životne sredine nakon hemijskog udesa;

4) obradio dovoljno podataka za izradu planova zaštite od hemijskog udesa na nivou Republike Srbije, autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: eksterni planovi).

Saglasnost na Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa

Član 60đ

Ministarstvo daje saglasnost na Izveštaj o bezbednosti, odnosno na Plan zaštite od udesa o ispunjenosti zahteva iz čl. 60g i 60d ovog zakona.

Ministarstvo može tražiti izmene i dopune dokumenata iz stava 1. ovog člana ako utvrdi da ne sadrže potrebne podatke.

Rešenje kojim se zabranjuje rad ili puštanje u rad seveso postrojenja

Član 60e

U slučaju kada nisu ispunjeni uslovi za saglasnost na dokumenta iz člana 60đ ovog zakona, ministar donosi rešenje kojim se zabranjuje rad ili puštanje u rad seveso postrojenja, odnosno kompleksa ili dela postrojenja, odnosno kompleksa i skladišnog prostora.

Na rešenje iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba.

Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

Po žalbi na prvostepeno rešenje odlučuje Vlada.

Imenovanje posebne radne grupe

Član 60ž

Radi ocene Izveštaja o bezbednosti i Plana zaštite od udesa ministar u skladu sa propisima kojima se uređuje državna uprava, može rešenjem imenovati posebnu radnu grupu - tehničku komisiju (u daljem tekstu: tehnička komisija).

Rešenjem iz stava 1. ovog člana određuju se zadaci, sastav i rukovodilac, rok za izvršenje zadataka i druga pitanja koja su značajna za rad tehničke komisije.

Tehnička komisija bez odlaganja dostavlja Ministarstvu mišljenje o ispunjenosti zahteva iz čl. 60g i 60d ovog zakona.

Predsednik tehničke komisije imenuje se iz reda zaposlenih ili postavljenih lica u Ministarstvu.

Za članove tehničke komisije mogu biti imenovana lica sa visokom stručnom spremom odgovarajuće struke, odnosno smeru i odgovarajućim stručnim rezultatima, a iz reda:

- zaposlenih ili postavljenih lica u Ministarstvu;
- zaposlenih ili postavljenih lica u drugim organima i organizacijama;
- nezavisnih stručnjaka.

Članovi komisije ne mogu biti lica koja su:

- učestvovala u izradi Izveštaja o bezbednosti i Plana zaštite od udesa;
- osnivač pravnog lica ili preduzetnik koji je izradio Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa ili zaposleni kod tih lica;
- operater ili zaposleni kod operatera.

Obaveza vođenja evidencije

Član 60z

Na osnovu Izveštaja o bezbednosti i Obaveštenja Ministarstvo utvrđuje i vodi evidenciju o operaterima i seveso postrojenjima, odnosno kompleksima sa povećanom verovatnoćom nastanka hemijskog udesa ili sa povećanim posledicama tog udesa zbog njihove lokacije, blizine sličnih postrojenja ili zbog vrste uskladištenih opasnih materija.

Operateri iz stava 1. ovog člana dužni su da razmenjuju informacije koje su neophodne pri izradi Izveštaja o bezbednosti i Plana zaštite od udesa, kako bi se u tim dokumentima vodilo računa o prirodi i opsegu zajedničke opasnosti od hemijskog udesa.

O operateru, odnosno seveso postrojenju, odnosno kompleksu iz stava 1. ovog člana Ministarstvo obaveštava nadležne organe u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita i spašavanje, radi izrade eksternih planova.

Registar postrojenja i registar prijavljenih udesa

Član 60i

Na osnovu Izveštaja o bezbednosti i Obaveštenja Ministarstvo vodi registar postrojenja, kao i registar udesa koji su prijavljeni.

Obaveštavanje o udesu

Član 60j

Operater iz člana 58. ovog zakona dužan je da odmah o hemijskom udesu obavesti Ministarstvo, jedinicu lokalne samouprave i organe nadležne za postupanje u vanrednim situacijama u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita i spašavanje, i to o: okolnostima vezanim za hemijski udes, prisutnim opasnim materijama, raspoloživim podacima za procenu posledica hemijskog udesa za ljude i životnu sredinu i o preduzetim hitnim merama.

Operater iz stava 1. ovog člana dužan je da obavesti nadležne organe o naknadno prikupljenim podacima koji utiču na ranije utvrđene činjenice i zaključke.

Operater iz stava 1. ovog člana dužan je da u razumnom roku obavesti nadležne organe o planiranim merama za otklanjanje srednjoročnih i dugoročnih posledica hemijskog udesa i za sprečavanje nastanka ponovnog udesa.

Operater iz stava 1. ovog člana dužan je da sprovede hitne, srednjoročne i dugoročne mere otklanjanja posledica hemijskog udesa, kao i da, nakon izvršene analize svih aspekata hemijskog udesa, dV preporuke za buduće preventivne mere.

Ministarstvo vrši nadzor i kontrolu izvršenja obaveza operatera iz st. 1 - 4. ovog člana.

Obaveze nadležnih organa

Član 61

Državni organi, organi autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, na osnovu nadležnosti iz propisa kojima se uređuje zaštita i spašavanje, donose eksterne planove, koji su sastavni deo planova za reagovanje u vanrednim situacijama.

Obaveštenje o operaterima, odnosno seveso postrojenjima, odnosno kompleksima čije aktivnosti mogu izazvati hemijski udes sa prekograničnim efektima

Član 61a

Ministarstvo na osnovu Izveštaja o bezbednosti iz člana 60. ovog zakona utvrđuje operatere i seveso postrojenja, odnosno komplekse čije aktivnosti mogu izazvati hemijski udes sa prekograničnim efektima i o tome obaveštava u što kraćem roku, a najkasnije kada obaveštava domaću javnost, nadležni organ zemlje koja može biti pogođena posledicama tog udesa.

Ministarstvo vodi evidenciju o operaterima i seveso postrojenjima, odnosno kompleksima iz stava 1. ovog člana.

Ako nadležni organ druge zemlje smatra da obaveštenje iz stava 1. ovog člana ne sadrži sva seveso postrojenja, odnosno komplekse čije aktivnosti mogu izazvati hemijski udes sa posledicama u njegovoj zemlji tražiće od Ministarstva dodatne podatke.

Ako Ministarstvo zaključi da je zahtev nadležnog organa druge zemlje neosnovan obavestiće ga o svom stavu.

Ako se ne postigne saglasnost sa nadležnim organom zainteresovane zemlje ovo pitanje rešiće se u skladu sa međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republiku Srbiju.

Ministarstvo obaveštava nadležni organ druge zemlje o svim bitnim činjenicama iz Izveštaja o bezbednosti o seveso postrojenju, odnosno kompleksu čije aktivnosti mogu dovesti do nastanka hemijskog udesa sa prekograničnim posledicama, kao i o svim bitnim činjenicama iz Plana zaštite od udesa tog postrojenja, odnosno kompleksa.

Ministar propisuje postupak obaveštavanja, odnosno razmene podataka o seveso postrojenju, odnosno kompleksu čije aktivnosti mogu dovesti do nastanka hemijskog udesa sa prekograničnim efektima.

Obaveza dostavljanja obaveštenja nadležnog organa druge zemlje

Član 61b

Obaveštenje dobijeno od nadležnog organa druge zemlje o seveso postrojenju, odnosno kompleksu čije aktivnosti mogu prouzrokovati hemijski udes sa efektima na teritoriji Republike Srbije, Ministarstvo dostavlja domaćim organima čija je nadležnost određena propisima kojima se uređuje zaštita i spašavanje radi izrade eksternih planova.

Obaveštenje u slučaju hemijskog udesa ili neposredne opasnosti od hemijskog udesa koji može prouzrokovati prekogranične efekte, kao i eventualna uzajamna pomoć uređeni su propisima o zaštiti i spašavanju.

Izuzeci od primene

Član 61v

Odredbe člana 38. i čl. 58. do 61b ovog zakona neće se primenjivati na: vojna postrojenja; udese izazvane jonizujućim zračenjem; transport opasnih materija u drumskom, železničkom, vodnom, vazdušnom i morskome saobraćaju, odnosno transport izvan kompleksa obuhvaćenih ovim zakonom, uključujući utovar i istovar odnosno transport od i do drugih prevoznih sredstava na dokovima, pristaništima ili ranžirnim stanicama; transport opasnih materija cevovodima uključujući i pumpne stanice, a izvan seveso postrojenja, odnosno kompleksa obuhvaćenih ovim zakonom; udese pri istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, osim ako se sirovine hemijski i termički prerađuju ili skladište, a sadrže opasne materije u propisanim količinama; lokacije deponija otpadnih materija, izuzev aktivnih otpadnih jalovišta uključujući veštačka jezera, nasipe i brane, koje sadrže opasne materije, a naročito koje potiču od hemijske i termičke obrade minerala.

Proglašavanje stanja ugroženosti

Član 62

U slučaju udesa, zavisno od njegovog obima, unutar ili van postrojenja i procene posledica koje mogu izazvati direktnu ili odloženu opasnost po ljudsko zdravlje i životnu sredinu, proglašava se stanje ugroženosti životne sredine i obaveštava javnost o preduzetim merama.

Stanje ugroženosti životne sredine iz stava 1. ovog člana proglašava Ministarstvo, odnosno organ autonomne pokrajine, odnosno organ jedinice lokalne samouprave.

Za udese sa prekograničnim efektima stanje ugroženosti životne sredine proglašava Vlada.

Preduzimanje sanacionih mera i supsidijarna odgovornost

Član 63

Radi sprečavanja daljeg širenja zagađenja prouzrokovanog udesom, pravno i fizičko lice odmah preduzima mere sanacije prema planovima zaštite o svom trošku.

Ako se naknadno utvrdi zagađivač koji je odgovoran za udes, organ koji je snosio troškove otklanjanja posledica zagađivanja životne sredine zahteva naknadu troškova.

4. Programi i planovi

Nacionalni program

Član 64

Planiranje i upravljanje zaštitom životne sredine obezbeđuje se i ostvaruje sprovođenjem Nacionalnog programa zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Nacionalni program) koji donosi Vlada na period od najmanje deset godina.

Nacionalni program iz stava 1. ovog člana obezbeđuje integralnu zaštitu životne sredine i sadrži naročito:

- 1) opis i ocenu stanja životne sredine;
- 2) osnovne ciljeve i kriterijume za sprovođenje zaštite životne sredine u celini, po oblastima i prostornim celinama sa prioritarnim merama zaštite;
- 3) uslove za primenu najpovoljnijih privrednih, tehničkih, tehnoloških, ekonomskih i drugih mera za održivi razvoj i upravljanje zaštitom životne sredine;
- 4) dugoročne i kratkoročne mere za sprečavanje, ublažavanje i kontrolu zagađivanja;
- 5) nosioce, način i dinamiku realizacije;
- 6) sredstva za realizaciju.

Nacionalni program realizuje se akcionim i sanacionim planovima koje donosi Vlada za period od pet godina.

Ministarstvo jedanput u dve godine, u saradnji sa drugim nadležnim ministarstvima, priprema izveštaj o realizaciji Nacionalnog programa i podnosi ga Vladi.

Nacionalni program objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Akcioni plan

Član 65

Akcioni plan je kratkoročni instrument za implementaciju Nacionalnog programa.

Akcionim planom razrađuju se regulatorne i institucionalne aktivnosti, aktivnosti monitoringa, studije, izrada projektna dokumentacije, ekonomskih i finansijskih instrumenata, informisanje, obrazovanje, rukovođenje i kapitalne investicije.

Sanacioni plan

Član 66

Sanacioni plan donosi se kada zagađenje na određenom prostoru prevazilazi efekte mera koje se preduzimaju, odnosno kada je ugrožen kapacitet životne sredine ili postoji rizik od trajnog narušavanja kvaliteta ili štete u životnoj sredini.

Sanacioni plan Vlada donosi u slučaju:

- 1) kada nivo i obim degradacije životne sredine prevazilazi sanacione mogućnosti autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave;
- 2) kada je odgovorni subjekt nepoznat, a zagađenost životne sredine izaziva štetne posledice preko granica Republike Srbije;
- 3) kada je odgovorni subjekat van jurisdikcije Republike Srbije, a zagađenost životne sredine izaziva štetne posledice na njenoj teritoriji;
- 4) kada zagađenost životne sredine ugrožava područje od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju ili na njemu izaziva štetne posledice;
- 5) kada je potrebno preduzeti hitne i interventne mere u vanrednim slučajevima.

Ako se naknadno utvrdi zagađivač koji je odgovoran za zagađivanje, organ koji je snosio troškove sanacije životne sredine zahteva naknadu troškova.

U slučaju prekoračenja propisanih nivoa emisija i drugih aktivnosti koje su dovele do degradacije životne sredine, zagađivač je dužan da o svom trošku uradi i realizuje sanacioni plan.

Sadržina planova

Član 67

Akcioni i sanacioni planovi sadrže naročito: stanje, mere, procenu uticaja na zdravlje ljudi u slučaju ugrožene životne sredine, nosioce, način, dinamiku i sredstva za realizaciju plana.

Akcione i sanacione planove priprema Ministarstvo sa ministarstvima nadležnim za odgovarajuću oblast.

Programi i planovi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave

Član 68

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave donose program zaštite životne sredine na svojoj teritoriji, odnosno lokalne akcione i sanacione planove, u skladu sa Nacionalnim programom i planovima iz čl. 65. i 66. ovog zakona i svojim interesima i specifičnostima.

Dve ili više jedinica lokalne samouprave donose zajednički program zaštite životne sredine radi smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu ili iz razloga ekonomičnosti (zajedničko upravljanje otpadom, otpadnim vodama i sl.).

IV PRAĆENJE STANJA ŽIVOTNE SREDINE

1. Monitoring

Obezbeđenje monitoringa

Član 69

Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave u okviru svoje nadležnosti utvrđene zakonom obezbeđuju kontinualnu kontrolu i praćenje stanja životne sredine (u daljem tekstu: monitoring), u skladu sa ovim i posebnim zakonima.

Monitoring je sastavni deo jedinstvenog informacionog sistema životne sredine.

Vlada donosi programe monitoringa na osnovu posebnih zakona.

Autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave donosi program monitoringa na svojoj teritoriji koji mora biti u skladu sa programom iz stava 3. ovog člana.

Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave obezbeđuju finansijska sredstva za obavljanje monitoringa.

Sadržina i način vršenja monitoringa

Član 70

Monitoring se vrši sistematskim praćenjem vrednosti indikatora, odnosno praćenjem negativnih uticaja na životnu sredinu, stanja životne sredine, mera i aktivnosti koje se preduzimaju u cilju smanjenja negativnih uticaja i podizanja nivoa kvaliteta životne sredine.

Vlada utvrđuje kriterijume za određivanje broja i rasporeda mernih mesta, mrežu mernih mesta, obim i učestalost merenja, klasifikaciju pojava koje se prate, metodologiju rada i indikatore zagađenja životne sredine i njihovog praćenja, rokove i način dostavljanja podataka, na osnovu posebnih zakona.

Ovlašćena organizacija

Član 71

Monitoring može da obavlja i ovlašćena organizacija ako ispunjava uslove u pogledu kadrova, opreme, prostora, akreditacije za merenje datog parametra i SRPS-ISO standarda u oblasti uzorkovanja, merenja, analiza i pouzdanosti podataka, u skladu sa zakonom.

Monitoring zagađivača

Član 72

Operater postrojenja, odnosno kompleksa koje predstavlja izvor emisija i zagađivanja životne sredine dužan je da, u skladu sa zakonom, preko nadležnog organa, ovlašćene organizacije ili samostalno, ukoliko ispunjava uslove propisane zakonom, obavlja monitoring, odnosno da:

- 1) prati indikatore emisija, odnosno indikatore uticaja svojih aktivnosti na životnu sredinu, indikatore efikasnosti primenjenih mera prevencije nastanka ili smanjenja nivoa zagađenja;
- 2) obezbeđuje meteorološka merenja za velike industrijske komplekse ili objekte od posebnog interesa za Republiku Srbiju, autonomnu pokrajinu ili jedinicu lokalne samouprave.

Zagađivač je dužan da izradi plan obavljanja monitoringa, da vodi redovnu evidenciju o monitoringu i da dostavlja izveštaje, u skladu sa ovim zakonom.

Vlada utvrđuje vrste aktivnosti i drugih pojava koje su predmet monitoringa, metodologiju rada, indikatore, način evidentiranja, rokove dostavljanja i čuvanja podataka, na osnovu posebnih zakona.

Zagađivač planira i obezbeđuje finansijska sredstva za obavljanje monitoringa, kao i za druga merenja i praćenje uticaja svoje aktivnosti na životnu sredinu.

Dostavljanje podataka

Član 73

Državni organi, odnosno organizacije, organi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, ovlašćene organizacije i zagađivači dužni su da podatke iz monitoringa iz čl. 70. i 72. ovog zakona dostavljaju Agenciji za zaštitu životne sredine na propisan način.

2. Informacioni sistem i način dostavljanja podataka

Informacioni sistem

Član 74

Radi efikasnog identifikovanja, klasifikovanja, obrade, praćenja i evidencije prirodnih vrednosti i upravljanja životnom sredinom u Republici Srbiji uspostavlja se i vodi informacioni sistem zaštite životne sredine (u daljem tekstu: informacioni sistem).

Informacioni sistem obezbeđuje formiranje, klasifikovanje, održavanje, prezentaciju i distribuciju numeričkih, opisnih i prostornih baza podataka o: kvalitetu medijuma životne sredine, praćenju stanja i zaštiti životne sredine, zakonodavnim, administrativnim i organizacionim i strateškim merama, naučno-tehničkim informacijama o planskim merama prevencije i razmenu informacija sa drugim informacionim sistemima i dr.

Informacioni sistem vodi Agencija za zaštitu životne sredine.

Informacioni sistem obezbeđuje pristup drugim informacionim sistemima i harmonizaciju svih relevantnih informacija i podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Vlada bliže propisuje sadržinu i način vođenja informacionog sistema, metodologiju, strukturu, zajedničke osnove, kategorije i nivoe sakupljanja podataka, kao i sadržinu informacija o kojima se redovno i obavezno obaveštava javnost.

Registri izvora zagađivanja životne sredine

Član 75

Radi praćenja kvalitativnih i kvantitativnih promena u životnoj sredini i preduzimanja mera zaštite u životnoj sredini vode se nacionalni i lokalni registri izvora zagađivanja životne sredine u skladu sa ovim zakonom.

Nacionalni registar izvora zagađivanja životne sredine vodi Agencija za zaštitu životne sredine.

Lokalni registar izvora zagađivanja životne sredine vodi nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Ministar po pribavljenom mišljenju ministra nadležnog za poslove vodoprivrede i rudarstva i energetike, propisuje metodologiju za izradu nacionalnog i lokalnog registra izvora zagađivanja, kao i metodologiju za vrste, načine i rokove prikupljanja podataka.

Zagađivač je dužan da o svom trošku dostavlja propisane podatke na način i u rokovima utvrđenim u skladu sa zakonom.

3. Izveštaj o stanju životne sredine

Izveštaj o stanju životne sredine

Član 76

Vlada jedanput godišnje podnosi Narodnoj skupštini izveštaj o stanju životne sredine u Republici Srbiji.

Agencija za zaštitu životne sredine izrađuje izveštaj iz stava 1. ovog člana na osnovu prikupljenih podataka i informacija najkasnije do 31. maja tekuće godine za prethodnu godinu.

Nadležni organ autonomne pokrajine, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave dužan je da Agenciji za zaštitu životne sredine tromesečno dostavlja podatke za izradu izveštaja iz stava 1. ovog člana i to za prvo, drugo i treće tromesečje najkasnije u roku od dva meseca po isteku tromesečja, a za poslednje tromesečje do 31. januara.

Izveštaji o stanju životne sredine objavljuju se u službenim glasilima Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Sadržaj izveštaja o stanju životne sredine

Član 77

Izveštaj iz člana 76. ovog zakona sadrži naročito podatke o:

- 1) stanju i promenama stanja u životnoj sredini na osnovu podataka i informacija dobijenih praćenjem odgovarajućih indikatora;
- 2) sprovođenju Strategije, Nacionalnog programa i akcionih planova;
- 3) sanacionim planovima i drugim preduzetim merama;
- 4) finansiranju sistema zaštite životne sredine;
- 5) *(brisana)*
- 6) drugim podacima značajnim za upravljanje prirodnim vrednostima i zaštitom životne sredine.

V INFORMISANJE I UČEŠĆE JAVNOSTI

Pristup informacijama

Član 78

Državni organi, organi autonomne pokrajine, organi jedinice lokalne samouprave i ovlašćene i druge organizacije dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno, obaveštavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa nivoa zagađujuće materije i emisije, kao i merama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Javnost ima pravo pristupa propisanim registrima ili evidencijama koje sadrže informacije i podatke u skladu sa ovim zakonom.

Dostavljanje informacija na zahtev

Član 79

Informacije koje se odnose na zaštitu životne sredine nadležni organ dostavlja podnosiocu zahteva u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Ako su informacije iz stava 1. ovog člana obimne ili bi njihova priprema zahtevala duži vremenski period, rok za dostavljanje je 60 dana od dana podnošenja zahteva.

Troškove dostavljanja informacija iz stava 1. ovog člana snosi podnosilac zahteva.

Ministar propisuje visinu troškova iz stava 3. ovog člana, u zavisnosti od obima i prirode informacija.

Odbijanje zahteva za dostavljanje informacija

Član 80

Zahtev za dostavljanje informacija koje se odnose na zaštitu životne sredine može biti odbijen ako bi njihovo objavljivanje negativno uticalo na:

- 1) poverljivost rada državnih organa kada je ona predviđena zakonom;
- 2) međunarodne odnose, odbranu zemlje i javnu bezbednost;
- 3) rad pravosudnih organa;
- 4) poverljivost komercijalnih i industrijskih podataka kada je takva poverljivost predviđena zakonom, osim informacija o emisijama koje ugrožavaju životnu sredinu;
- 5) prava intelektualne svojine;
- 6) poverljivost ličnih podataka, odnosno dosijea kada je ona predviđena zakonom;
- 7) interese trećih lica koja poseduju informacije, a koja nisu obavezna da ih pruže, odnosno nisu saglasna sa njihovim objavljivanjem;
- 8) zaštitu životne sredine na koju se takva informacija odnosi, kao što je lokacija retkih vrsta divlje flore i faune.

Učešće javnosti u odlučivanju

Član 81

Javnost ima pravo da, u skladu sa zakonom, učestvuje u postupku donošenja odluka o:

- 1) strateškoj proceni uticaja planova i programa na životnu sredinu;
- 2) proceni uticaja projekata čija realizacija može dovesti do zagađivanja životne sredine ili predstavlja rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi;

3) odobravanju rada novih, odnosno postojećih postrojenja.

Učešće javnosti u pogledu strateške procene uticaja obezbeđuje se u okviru izlaganja prostornog i urbanističkog plana, odnosno drugog plana ili programa iz člana 35. ovog zakona na javni uvid.

Učešće javnosti u odlučivanju o proceni uticaja projekata na životnu sredinu sprovodi se u okviru javne prezentacije projekta i javne rasprave.

Učešće javnosti u odlučivanju o puštanju u rad novih, odnosno postojećih postrojenja sprovodi se u toku izdavanja dozvole za integrirano sprečavanje i kontrolu zagađivanja.

Zainteresovana javnost se preko javnog oglasa obaveštava o postupku donošenja odluka i učestvuje u postupku dostavljanjem mišljenja, komentara i sugestija nadležnom organu i blagovremeno se obaveštava o donetoj odluci.

Pravo na pravdu

Član 81a

Zainteresovana javnost u postupku ostvarivanja prava na zdravu životnu sredinu kao stranka ima pravo da pokreće postupak preispitivanja odluke pred nadležnim organom, odnosno sudom, u skladu sa zakonom.

Ograničenje učešća javnosti u odlučivanju

Član 82

Vlada može radi zaštite interesa odbrane i bezbednosti zemlje ograničiti učešće javnosti u donošenju odluka iz člana 81. ovog zakona.

VI EKONOMSKI INSTRUMENTI

Finansiranje zaštite životne sredine

Član 83

Republika Srbija, odnosno autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih ovlašćenja obezbeđuju finansiranje i ostvarivanje ciljeva zaštite životne sredine, u skladu sa ovim zakonom.

Sredstva za zaštitu životne sredine mogu se obezbeđivati i putem donacija, kredita, sredstava međunarodne pomoći, sredstava stranih ulaganja namenjenih za zaštitu životne sredine, sredstava iz instrumenata, programa i fondova EU, UN i međunarodnih organizacija.

1. Vrste ekonomskih instrumenata

1.1. Naknada za korišćenje prirodnih vrednosti

Član 84

Korisnik prirodne vrednosti plaća naknadu za korišćenje prirodnih vrednosti i snosi troškove sanacije i rekultivacije degradiranog prostora, u skladu sa posebnim zakonom.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 1. ovog člana, prihod su budžeta Republike i budžeta autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, u skladu sa posebnim zakonom.

1.2. Naknada za zagađivanje životne sredine

Član 85

Zagađivač je dužan da plaća naknadu za zagađivanje životne sredine.

Kriterijumi za određivanje naknade iz stava 1. ovog člana su:

- 1) vrsta, količina ili osobine emisija iz pojedinog izvora;
- 2) vrsta, količina ili osobine emisija proizvedenog ili odloženog otpada;
- 3) sadržaj materija štetnih po životnu sredinu u sirovini, poluproizvodu i proizvodu.

Obveznik plaćanja naknade iz stava 1. ovog člana (u daljem tekstu: obveznik) je svako lice koje uzrokuje zagađenje životne sredine emisijama, odnosno otpadom ili proizvodi, koristi ili stavlja u promet sirovine, poluproizvode ili proizvode koji sadrže materije štetne po životnu sredinu.

Vlada bliže određuje vrstu zagađivanja, kriterijume za obračun naknade i obveznike, visinu i način obračunavanja i plaćanja naknade.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 1. ovog člana u visini od 60% prihod su budžeta Republike Srbije, a u visini od 40% prihod su budžeta jedinice lokalne samouprave.

Sredstva iz stava 5. ovog člana koriste se namenski za zaštitu i unapređivanje životne sredine prema programima, odnosno akcionim i sanacionim planovima koji se donose u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonima.

Područja od posebnog interesa

Član 85a

Na predlog ministarstva nadležnog za pitanja životne sredine, Vlada utvrđuje područja od posebnog državnog interesa u oblasti zaštite životne sredine.

Vlada propisuje kriterijume za utvrđivanje područja od posebnog državnog interesa iz stava 1.

Visinu i način plaćanja naknade za zagađivanje životne sredine u područjima iz stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 3. ovog člana u visini 80% prihod su budžeta Republike Srbije, a u visini 20% prihod su jedinice lokalne samouprave i koriste se namenski

za zaštitu i unapređivanje životne sredine u skladu sa programima, odnosno akcionim i sanacionim planovima koji se donose u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonima.

Povraćaj, oslobađanje ili smanjenje naknade za zagađivanje životne sredine

Član 86

Obveznik ima pravo na povraćaj već plaćene naknade za zagađivanje životne sredine, odnosno oslobađanje ili smanjenje plaćanja naknade, ako sredstva koristi za sprovođenje mera za prilagođavanje propisanim graničnim vrednostima ili sprovodi druge mere kojima doprinosi smanjenju zagađivanja životne sredine ispod propisanog nivoa.

Vlada bliže utvrđuje merila i uslove za povraćaj, oslobađanje ili smanjenje plaćanja naknade.

Ministar odlučuje o pravu iz stava 1. ovog člana u skladu sa propisanim merilima i uslovima.

Naknada za zaštitu i unapređivanje životne sredine

Član 87

Jedinica lokalne samouprave može, iz okvira svojih prava i dužnosti, propisati naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine.

Naknadu iz stava 1. ovog člana svojim aktom propisuje skupština jedinice lokalne samouprave.

Naknada iz stava 1. ovog člana propisuje se po osnovu:

- 1) korišćenja stambenih i poslovnih zgrada, stanova i poslovnih prostorija za stanovanje, odnosno obavljanje poslovne delatnosti, kao i za korišćenje zemljišta za obavljanje redovne delatnosti (u daljem tekstu: nepokretnost),
- 2) obavljanja određenih aktivnosti koje utiču na životnu sredinu, a koje određuje Vlada;
- 3) transporta nafte i naftnih derivata, kao i sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija iz industrije ili za industriju na teritoriji jedinice lokalne samouprave sa statusom ugrožene životne sredine na području od značaja za Republiku Srbiju.

Obveznici plaćanja naknade po osnovu iz stava 3. tačka 1) ovog člana su imaooci prava svojine na nepokretnosti, odnosno zakupci ako se nepokretnosti koriste po osnovu prava zakupa, a visina naknade se određuje prema površini nepokretnosti i plaća se mesečno do iznosa koji ne može biti veći od iznosa propisanog u skladu sa ovim zakonom.

Obveznici plaćanja naknade po osnovu iz stava 3. tačka 2) ovog člana su pravna lica i preduzetnici, koji obavljaju određene aktivnosti.

Obveznici plaćanja naknade iz stava 3. tačka 3) ovog člana su vlasnici teretnih vozila, odnosno pravna i fizička lica koja obavljaju transport nafte i naftnih derivata, kao i sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija iz industrije ili za industriju na

teritoriji jedinice lokalne samouprave sa statusom ugrožene životne sredine na području od značaja za Republiku Srbiju.

Vlada bliže propisuje kriterijume za utvrđivanje naknade iz stava 1. ovog člana, kao i najviši iznos te naknade.

Jedinica lokalne samouprave aktom iz stava 2. ovog člana utvrđuje visinu, rokove, obveznike, način plaćanja naknade i olakšice za određene kategorije obveznika plaćanja, a u skladu sa utvrđenim kriterijumima iz stava 7. ovog člana.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave je dužan da pribavi mišljenje Ministarstva na predlog akta iz stava 2. ovog člana.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 1. ovog člana koriste se, preko budžetskog fonda, namenski za zaštitu i unapređenje životne sredine prema usvojenim programima korišćenja sredstava budžetskog fonda, odnosno lokalnim akcionim i sanacionim planovima, u skladu sa strateškim dokumentima koji se donose na osnovu ovog zakona i posebnih zakona.

Jedinica lokalne samouprave ne može propisivati naknade koje su propisane na osnovu čl. 84, 85. i 85a ovog zakona.

Obezbeđenje plaćanja naknada

Član 88

U pogledu plaćanja naknade iz čl. 84, 85. i 87. ovog zakona, za obračun kamate za docnju u plaćanju, prinudnu naplatu i ostalo što nije posebno propisano ovim zakonom, shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje poreski postupak.

1.3. Sredstva budžeta i međunarodne finansijske pomoći

Korišćenje sredstava

Član 89

Finansiranje iz namenskih sredstava budžeta i sredstava međunarodne finansijske pomoći vrši se preko Fonda za zaštitu životne sredine, u skladu sa ovim zakonom.

1.4. Fond za zaštitu životne sredine

Osnivanje Fonda

Član 90

Radi obezbeđivanja finansijskih sredstava za podsticanje zaštite i unapređivanja životne sredine u Republici Srbiji osniva se Fond za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Fond).

Fond ima svojstvo pravnog lica sa javnim ovlašćenjima.

Sedište Fonda je u Beogradu.

Čl. 91-99**

(Prestalo da važi)

Fondovi pokrajine i lokalne samouprave

Član 100

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave u obavezi su da otvore budžetski fond u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Naknade ostvarene po osnovu čl. 85. i 85a i 87. ovog zakona prihod su budžetskog fonda iz stava 1. ovog člana.

Sredstva budžetskog fonda koriste se namenski, za finansiranje akcionih i sanacionih planova u skladu sa Nacionalnim programom, odnosno za finansiranje programa i planova autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave iz člana 68. ovog zakona.

Sredstva budžetskog fonda koriste se na osnovu utvrđenog programa korišćenja sredstava budžetskog fonda koji donosi nadležni organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave dužan je da pribavi saglasnost Ministarstva na predlog programa korišćenja sredstava budžetskog fonda iz stava 1. ovog člana.

Izveštaj o korišćenju sredstava ostvarenih po osnovu naknade iz čl. 85, 85a i 87. ovog zakona, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, dostavljaju Ministarstvu najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, odnosno na zahtev Ministarstva.

1.5. Ekonomske podsticajne mere

Vrste podsticajnih mera

Član 101

Za pravna i fizička lica koja primenjuju tehnologije, proizvode i stavljaju u promet proizvode čiji je uticaj povoljniji od drugih sličnih, odnosno koji koriste obnovljive izvore energije (sunce, vetar, biogas i dr.), opremu i uređaje koji neposredno služe zaštiti životne sredine, mogu se utvrditi poreske, carinske i druge olakšice ili oslobađanja od obaveze plaćanja, pod uslovima i na način utvrđen posebnim zakonom.

Za potrošače koji organizovano vraćaju korišćene i neupotrebljive uređaje ili njihove delove, proizvode ili njihovu ambalažu, proizvođače koji obezbede njihovu reciklažu ili uklanjanje, odnosno smanjuju negativni uticaj svojih aktivnosti na životnu sredinu na drugi organizovan način, mogu se utvrditi posebne podsticajne mere u vidu subvencija, depozita i njegovog refundiranja, pod uslovima i na način utvrđen posebnim zakonom.

VII ODGOVORNOST ZA ZAGAĐIVANJE ŽIVOTNE SREDINE

Obaveze pravnih i fizičkih lica

Član 102

Pravno i fizičko lice dužno je da u obavljanju svoje aktivnosti obezbedi zaštitu životne sredine, i to:

- 1) primenom i sprovođenjem propisa o zaštiti životne sredine;
- 2) održivim korišćenjem prirodnih resursa, dobara i energije;
- 3) uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija i korišćenjem obnovljivih prirodnih resursa;
- 4) upotrebom proizvoda, procesa, tehnologija i prakse koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- 5) preduzimanjem mera prevencije ili otklanjanja posledica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- 6) vođenjem evidencije na propisani način o potrošnji sirovina i energije, ispuštanju zagađujućih materija i energije, klasifikaciji, karakteristikama i količinama otpada, kao i o drugim podacima i njihovo dostavljanje nadležnim organima;
- 7) kontrolom aktivnosti i rada postrojenja koji mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 8) drugim merama u skladu sa zakonom.

Mere zaštite životne sredine iz stava 1. ovog člana pravno i fizičko lice obavlja samostalno ili preko ovlašćene organizacije.

Odgovornost za zagađivanje

Član 103

Zagađivač koji prouzrokuje zagađenje životne sredine odgovara za nastalu štetu po načelu objektivne odgovornosti.

Za zagađivanje životne sredine odgovorno je i pravno i fizičko lice koje je nezakonitim ili nepravilnim delovanjem omogućilo ili dopustilo zagađivanje životne sredine.

Obaveza zagađivača

Član 104

Zagađivač koji svojim činjenjem ili nečinjenjem prouzrokuje zagađivanje životne sredine dužan je da, bez odlaganja, preduzme mere utvrđene planom zaštite od udesa i sanacionim planom, odnosno da preduzme neophodne mere radi smanjenja šteta u životnoj sredini ili uklanjanja daljih rizika, opasnosti ili sanacije štete u životnoj sredini.

Ako šteta naneta životnoj sredini ne može da se sanira odgovarajućim merama, lice koje je prouzrokovalo štetu odgovorno je za naknadu u visini vrednosti uništenog dobra.

Odgovornost za štetu

Član 105

Zagađivač je odgovoran za štetu nanetu životnoj sredini i prostoru i snosi troškove procene štete i njenog uklanjanja, a naročito:

- 1) troškove hitnih intervencija preduzetih u vreme nastanka štete, a neophodnih za ograničavanje i sprečavanje efekata štete po životnu sredinu, prostor i zdravlje stanovništva;
- 2) direktne i indirektne troškove sanacije, ustanovljavanja novog stanja ili obnavljanja prethodnog stanja životne sredine i prostora, kao i monitoring efekata sanacije i efekata štete po životnu sredinu;
- 3) troškove sprečavanja nastanka iste ili slične štete po životnu sredinu i prostor;
- 4) troškove naknade licima direktno ugroženim štetom po životnu sredinu i prostor.

Zagađivač je dužan da pruži finansijske ili druge vrste garancija za obezbeđenje plaćanja naknade troškova iz stava 1. ovog člana, u toku i posle obavljanja aktivnosti.

Vlada propisuje vrstu garancija iz stava 2. ovog člana, visinu sredstava i vreme trajanja garancije koju obezbeđuju zagađivači.

Obaveza osiguranja

Član 106

Zagađivač čije postrojenje ili aktivnost predstavlja visok stepen opasnosti po zdravlje ljudi i životnu sredinu mora se osigurati od odgovornosti za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa.

Naknada štete

Član 107

Svako ko pretrpi štetu ima pravo na naknadu štete.

Zahtev za naknadu štete može se podneti neposredno zagađivaču ili osiguravaču, odnosno finansijskom garantu zagađivača kod koga je nastao udes, ako takav osiguravač, odnosno finansijski garant postoji.

Ako je više zagađivača odgovorno za štetu nanetu životnoj sredini, a udeo pojedinih zagađivača nije moguće odrediti, troškove snose solidarno i posebno.

Pokretanje postupka za naknadu štete zastareva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i učinioca štete. U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za 20 godina od kada je šteta nastala.

Postupak pred sudom za naknadu štete je hitan.

Republika Srbija zadržava pravo na naknadu štete ako nema drugih lica koja imaju to pravo.

Shodna primena zakona

Član 108

Na pitanja o odgovornosti za štete nanete životnoj sredini koja nisu posebno uređena ovim zakonom primenjuju se opšta pravila Zakona o obligacionim odnosima.

VIII NADZOR

Inspekcijski nadzor

Član 109

Nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Inspekcijski nadzor vrši Ministarstvo preko inspektora za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: inspektor) u okviru delokruga utvrđenog ovim zakonom.

Autonomna pokrajina vrši inspekcijski nadzor nad izvršavanjem poslova poverenih ovim zakonom i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Jedinica lokalne samouprave vrši inspekcijski nadzor nad izvršavanjem poslova poverenih ovim zakonom i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Nadzor nad radom

Član 109a

Ministarstvo vrši nadzor nad radom Agencije za zaštitu životne sredine, organa nadležnih za zaštitu životne sredine autonomne pokrajine i nadležnih organa jedinice lokalne samouprave, kao i ovlašćenih pravnih lica, u vršenju poverenih poslova.

Prava i dužnosti inspektora

Član 110

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo i dužnost da utvrđuje:

- 1) da li se upravljanje, odnosno održivo korišćenje i zaštita prirodnih resursa i dobara vrši prema strateškim dokumentima i uslovima i merama utvrđenim u skladu sa ovim zakonom;
- 2) da li se sakupljanje ili stavljanje u promet divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova vrši u skladu sa propisanim uslovima;
- 3) da li se uvoz, izvoz i tranzit ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova vrši u skladu sa propisanim uslovima;

- 4) da li se sprovode mere i uslovi zaštite životne sredine u planiranju i izgradnji;
- 5) da li su ispunjeni zahtevi kvaliteta životne sredine i emisije;
- 6) da li su ispunjeni uslovi za rad postrojenja i obavljanje aktivnosti;
- 7) da li su ispunjeni uslovi za uključivanje u sistem EMAS, odnosno postupanje pravnog i fizičkog lica uključenog u sistem EMAS u skladu sa propisanim uslovima;
- 8) da li se znak EMAS koristi na propisan način;
- 9) da li se domaće ili uvezene tehnologije ili procesi primenjuju, odnosno proizvodnja i stavljanje u promet proizvoda, poluproizvoda i sirovina vrši u skladu sa propisanim normama zaštite životne sredine;
- 10) da li se primenjuju propisane zabrane proizvodnje i prometa određenih proizvoda i vršenja određenih aktivnosti;
- 11) da li se ekološki znak za proizvode, procese ili usluge koristi na propisan način;
- 12) da li se uvoz i izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač vrši u skladu sa ovim zakonom;
- 13) da li se uvoz, izvoz i tranzit otpada vrši u skladu sa ovim zakonom;
- 14) da li se sa opasnim materijama u proizvodnji, upotrebi, prometu, preradi, skladištenju i odlaganju postupa u skladu sa propisanim merama;
- 14a) da li operater ima propisana dokumenta i da li preduzima mere za sprečavanje hemijskog udesa i ograničavanja uticaja tog udesa na život i zdravlje ljudi i životnu sredinu utvrđene tim dokumentima;
- 15) da li se sprovode Nacionalni program, akcioni i sanacioni planovi;
- 16) da li se sprovodi monitoring stanja životne sredine;
- 17) da li se vodi informacioni sistem i registar izvora zagađivanja životne sredine;
- 18) da li se sredstva fonda namenski koriste;
- 19) da li se sprovode obaveze iz ratifikovanih međunarodnih ugovora u oblasti zaštite životne sredine;
- 19a) identitet subjekta nadzora i drugih lica na osnovu lične karte, pasoša i drugih isprava;
- 20) da li se sprovode druge propisane mere i uslovi zaštite životne sredine.

Kontrolu uvoza, izvoza ili tranzita iz stava 1. ovog člana vrši povremeno republički inspektor na granici.

Ovlašćenja inspektora

Član 111

U vršenju poslova iz člana 110. ovog zakona inspektor je ovlašćen da:

- 1) naredi u određenom roku otklanjanje nepravilnosti u sprovođenju mera zaštite, rekultivacije i sanacije životne sredine pri korišćenju prirodnih resursa i dobara;
- 2) zabrani korišćenje ili upotrebu prirodnih resursa i dobara bez odobrenja ili protivno odobrenju i naloži sanaciju, odnosno preduzimanje drugih odgovarajućih mera zaštite;
- 3) zabrani unošenje i gajenje flore i faune inostranog porekla radi slobodnog naseljavanja u prirodi, a koje bi mogle ugroziti autohtone vrste i njihovo rasprostranjenje;
- 4) zabrani uništavanje ili oštećivanje divlje flore i faune i njihovih staništa;
- 5) zabrani sakupljanje ili stavljanje u promet divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova bez dozvole;
- 6) zabrani uvoz i izvoz ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova čiji je promet zabranjen međunarodnim ugovorima;
- 7) zabrani uvoz i izvoz ugroženih i zaštićenih vrsta divlje flore i faune, njihovih razvojnih oblika i delova čiji je promet dozvoljen ako se vrši bez dozvole;
- 8) zabrani izgradnju i upotrebu postrojenja, odnosno kompleksa i obavljanje aktivnosti ako nisu ispunjeni propisani zahtevi i normativi u pogledu emisije i nivoa zagađujućih materija, ako nemaju odgovarajuću i ispravnu opremu i uređaje kojima se smanjuje ili sprečava emisija zagađujućih materija ili energije ili ako nisu preduzete druge mere i uslovi zaštite životne sredine;
- 9) zabrani proizvodnju i promet prevoznih sredstava koja ne ispunjavaju uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja;
- 10) zabrani ispuštanje zagađujućih i opasnih materija, otpadnih voda ili energije u vazduh, vodu i zemljište na način i u količinama, odnosno koncentracijama ili nivoima iznad propisanih;
- 11) zabrani korišćenje znaka EMAS suprotno odredbama ovog zakona;
- 12) zabrani rad, upotrebu ili korišćenje tehnologije, tehnološkog procesa, koje po odredbama ovog zakona nisu dozvoljene;
- 13) zabrani upotrebu ili korišćenje proizvoda, poluproizvoda ili sirovina koje po odredbama ovog zakona nisu dozvoljene;
- 14) naloži da se u slučaju sumnje određena tehnologija, skladištenje, tehnološki proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina ispituju u pogledu mogućeg štetnog uticaja na životnu

sredinu i privremeno zabrani njihovu upotrebu ili korišćenje dok se rezultati ispitivanja ne dostave na uvid;

15) obustavi rad uređaja dok se ne ispita efikasnost uređaja koji služe za uklanjanje ili prečišćavanje zagađujućih materija za koje nisu propisane granične vrednosti;

16) zabrani stavljanje u promet sirovina, poluproizvoda ili proizvoda koji nemaju vidljivu oznaku o mogućoj štetnosti po životnu sredinu;

17) zabrani korišćenje ekološkog znaka protivno odredbama ovog zakona;

18) zabrani uvoz opasnog otpada inostranog porekla;

19) zabrani uvoz, izvoz i tranzit otpada suprotno odredbama ovog zakona i naredi da se vrati pošiljaocu;

20) zabrani rad seveso postrojenja, odnosno kompleksa kada se mere predviđene u Politici prevencije udesa ili Izveštaju o bezbednosti ili Planu zaštite od udesa ne sprovode ili se nedovoljno sprovode;

21) naredi izradu Politike prevencije udesa ili Izveštaja o bezbednosti ili Plana zaštite od udesa i preduzimanje odgovarajućih preventivnih i drugih mera zaštite životne sredine od opasnih materija, u skladu sa ovim zakonom;

22) zabrani rad seveso postrojenja, odnosno kompleksa ako u određenom roku nije dostavljeno Obaveštenje, Politika prevencije udesa ili Izveštaj o bezbednosti ili Plan zaštite od udesa;

23) u slučaju udesa naredi preduzimanje interventnih mera i postupaka reagovanja na udes, sprovođenje mera u skladu sa Planom zaštite od udesa, angažovanje ljudi, sredstava i preduzimanje mera sanacije i sprečavanja širenja zagađenja od hemijskog udesa;

24) naredi obavljanje monitoringa na propisan način;

25) naredi sprovođenje mera zaštite životne sredine, u skladu sa ovim zakonom;

26) zabrani raspolaganje sredstvima sa računa pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica na osnovu izvršnog zaključka;

27) uzima uzorke zemljišta, voda, otpada, vazduha preko ovlašćene organizacije;

28) u postupku prinudnog izvršenja rešenja izvrši pečaćenje prostorija, postrojenja, odnosno kompleksa, opreme ili prostora zbog kojih je došlo ili je moglo doći do zagađivanja ili oštećivanja životne sredine, u skladu sa zakonom;

29) naredi izvršenje drugih propisanih obaveza u određenom roku.

Na rešenja inspektora iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Žalba iz stava 2. ovog člana izjavljuje se nadležnom organu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja i ne zadržava izvršenje rešenja.

Rešenje inspektora iz stava 1. tač. 6), 7), 19) i 20) ovog člana je konačno.

Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se voditi upravni spor.

Član 112

U vršenju poslova iz čl. 110. i 111. ovog zakona inspektor može privremeno oduzeti predmete, robu ili uređaje čija upotreba nije dozvoljena ili koji su nastali, odnosno kojima su izvršene nedozvoljene radnje.

U slučaju da je inspektor privremeno oduzeo robu koja je stečena protivzakonitom radnjom, a koja je podložna kvarenju ili se ne može na odgovarajući način zbrinuti ili ako njeno čuvanje zahteva veće troškove, prodaje se, na način utvrđen zakonom, a ostvarena sredstva prihod su budžeta Republike Srbije.

U vršenju nadzora nad primenom mera zaštite životne sredine inspektor ima i ovlašćenja i dužnosti utvrđene posebnim zakonom.

Član 113

Ako u toku vršenja inspekcijskog nadzora inspektor oceni da su pored povrede ovog zakona povređeni i drugi zakoni i propisi kojima se uređuju pitanja od značaja za zaštitu životne sredine ili pojedinog njenog dela, dužan je, pored preduzimanja mera za koje je ovlašćen, da obavesti drugi nadležni organ.

Drugi nadležni inspekcijski organ o preduzetim merama izveštava inspektora.

U slučajevima kada inspektor utvrdi takve povrede zakona za koje su istovremeno propisane i nadležnosti drugih inspekcijskih organa, obavezan je da, bez odlaganja, obavesti ministra kako bi se zajednički izvršio nadzor i preduzele odgovarajuće mere.

Član 114

Po žalbi na prvostepeno rešenje nadležnog opštinskog, odnosno gradskog organa, odnosno organa grada Beograd, koje je doneto u vršenju poverenih poslova rešava ministar.

Po žalbi protiv prvostepenog rešenja nadležnog opštinskog, odnosno gradskog organa sa teritorije autonomne pokrajine donetog u vršenju poverenih poslova rešava nadležni organ autonomne pokrajine.

Po žalbi na prvostepeno rešenje područne jedinice Ministarstva rešava ministar.

Po žalbi na prvostepeno rešenje nadležnog organa autonomne pokrajine, rešava ministar.

Po žalbi protiv prvostepenog rešenja Ministarstva, rešava Vlada.

Član 115

Inspektor ima službenu legitimaciju, oznaku i odgovarajuću opremu.

Ministar propisuje obrazac službene legitimacije, izgled i sadržinu oznake i vrstu opreme.

IX KAZNENE ODREDBE

1. Privredni prestupi

Član 116

Novčanom kaznom od 1.500.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice ako:

- 1) koristi prirodne resurse ili dobra, bez saglasnosti Ministarstva (član 15. stav 1);
- 2) ne izvrši remedijaciju ili na drugi način ne sanira degradiranu životnu sredinu (član 16. stav 1);
- 3) vrši remedijaciju ili na drugi način sanira degradiranu životnu sredinu, bez saglasnosti Ministarstva (član 16. stav 2);
- 4) sakuplja ili stavlja u promet određene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva, odnosno suprotno uslovima utvrđenim u dozvoli (član 27. stav 4);
- 5) izvozi ili uvozi zaštićene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva (član 28. stav 1);
- 6) pri upravljanju opasnim materijama ne preduzima sve potrebne preventivne, zaštitne, sigurnosne i sanacione mere (član 29. stav 2);
- 7) izgradi i upotrebljava postrojenja, odnosno komplekse i obavlja aktivnosti ako nisu ispunjene propisane granične vrednosti emisije i nivoa zagađujućih materija, uslovi u pogledu opreme i uređaja kojima se smanjuje ili sprečava emisija zagađujućih materija ili energije, kao i ako nisu preduzete druge mere i radnje za obezbeđenje propisanih uslova zaštite životne sredine (član 40. stav 1);
- 8) ispušta zagađujuće i opasne materije, otpadne vode ili emituje energiju u vazduh, vodu ili zemljište na način i u količinama, odnosno koncentracijama ili nivoima iznad propisanih (član 40. stav 2);
- 9) primenjuje domaću ili uvoznu tehnologiju ili proces, odnosno proizvodi, skladišti i stavlja u promet proizvode koji ne ispunjavaju zahteve u pogledu životne sredine, odnosno zahteve kvaliteta proizvoda ili je tehnologija, proces, proizvod, poluproizvod ili sirovina zabranjena u zemlji izvozniku (član 51. stav 1);
- 10) upotrebljava uređaje koji služe za uklanjanje ili prečišćavanje zagađujućih materija za koje tehnički zahtevi nisu utvrđeni tehničkim propisima suprotno članu 51. stav 4. ovog zakona;

- 11) uvozi opasan otpad (član 57. stav 1);
- 12) uvozi, izvozi ili vrši tranzit otpada bez dozvole Ministarstva (član 57. stav 3);
- 13) ne postupa u skladu sa odredbama člana 58. stav 1. ovog zakona;
- 14) ne postupi u skladu sa članom 60j ovog zakona;
- 15) ne preduzima mere sanacije o svom trošku (član 63. stav 1);
- 16) ne izradi ili ne realizuje sanacioni plan iz člana 66. stav 4. ovog zakona;
- 17) ne osigura se za slučaj štete pričinjene trećim licima usled udesa (član 106).

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana može se izreći novčana kazna u srazmeri sa visinom učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa, a najviše do dvadesetostrukog iznosa učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa.

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara.

2. Prekršaji

Član 117

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) proizvodi i/ili stavlja u promet prevozna sredstva koja ne ispunjavaju uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja (član 40. stav 3);
- 2) koristi znak EMAS, a nije registrovan u sistem EMAS (član 49);
- 3) na deklaraciji sirovine, poluproizvoda ili proizvoda ne upozori na zagađenje životne sredine i štetu po zdravlje ljudi koje sirovina, poluproizvod ili proizvod, odnosno njihovo pakovanje uzrokuje ili može uzrokovati u životnoj sredini (član 52. stav 1);
- 4) upotrebljava ekološki znak suprotno odredbama člana 53. ovog zakona;
- 5) ne dostavi Obaveštenje iz člana 59. stav 1. ovog zakona;
- 6) ne dostavi Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa Ministarstvu sa podacima iz člana 60a ovog zakona;
- 7) ne postupi u skladu sa članom 60v ovog zakona;
- 8) ne postupi u skladu sa članom 60j ovog zakona;
- 9) vrši monitoring bez ovlašćenja (član 71. stav 1);

- 10) ne vrši monitoring i praćenje drugih uticaja na stanje životne sredine (član 72);
- 11) ne dostavlja podatke iz monitoringa na propisan način (član 73);
- 12) ne dostavlja podatke od značaja za vođenje registra izvora zagađivanja životne sredine na propisan način (član 75. stav 5);
- 13) ne omogući inspektoru obavljanje kontrole, odnosno ne postupi po rešenju inspektora (član 111).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći novčana kazna u srazmeri sa visinom pričinjene štete ili neizvršene obaveze, vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet prekršaja, a najviše do dvadesetostrukog iznosa tih vrednosti.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 25.000 do 50.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći i zaštitna mera zabrane vršenja određene delatnosti u trajanju do tri godine, a odgovornom licu da vrši određene poslove u trajanju do jedne godine.

Član 117a

Novčanom kaznom od 250.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako:

- 1) koristi prirodne resurse i dobra, bez saglasnosti Ministarstva (član 15. stav 1);
- 2) ne izvrši remedijaciju ili na drugi način ne sanira degradiranu životnu sredinu (član 16. stav 1);
- 3) vrši remedijaciju ili na drugi način sanira degradiranu životnu sredinu, bez saglasnosti Ministarstva (član 16. stav 2);
- 4) sakuplja ili stavlja u promet određene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva, odnosno suprotno uslovima utvrđenim u dozvoli (član 27. stav 4);
- 5) izvozi ili uvozi zaštićene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva (član 28. stav 1);
- 6) proizvodi i/ili stavlja u promet prevozna sredstva koja ne ispunjavaju uslove u pogledu emisije za mobilne izvore zagađivanja (član 40. stav 3);
- 7) na deklaraciji sirovine, poluproizvoda ili proizvoda ne upozori na zagađenje životne sredine i štetu po zdravlje ljudi koje sirovina, poluproizvod ili proizvod, odnosno njihovo pakovanje uzrokuje ili može uzrokovati u životnoj sredini (član 52. stav 1);
- 8) ne postupa u skladu sa odredbama člana 58. stav 1. ovog zakona;
- 9) ne dostavi Obaveštenje iz člana 59. ovog zakona;

10) ne dostavi Izveštaj o bezbednosti i Plan zaštite od udesa Ministarstvu sa podacima iz člana 60a ovog zakona;

11) ne postupi u skladu sa članom 60v ovog zakona;

12) ne postupi u skladu sa članom 60j ovog zakona;

13) vrši monitoring bez ovlašćenja (član 71. stav 1);

14) ne vrši monitoring i praćenje drugih uticaja na stanje životne sredine (član 72);

15) ne dostavlja podatke iz monitoringa na propisan način (član 73);

16) ne dostavlja podatke od značaja za vođenje registra izvora zagađivanja životne sredine na propisan način (član 75. stav 5);

17) ne omogući inspektoru obavljanje kontrole, odnosno ne postupi po rešenju inspektora (član 111).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći i zaštitna mera zabrane vršenja delatnosti u trajanju do tri godine.

Član 118

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara ili kaznom zatvora do 30 dana kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

1) uznemirava, zlostavlja, ozleđuje i uništava divlju faunu, odnosno razara njena staništa (član 27. stav 2);

2) uništava, kida ili na drugi način pustoši divlju floru, odnosno uništava i razara njena staništa (član 27. stav 3);

3) sakuplja ili stavlja u promet određene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva, odnosno suprotno uslovima utvrđenim u dozvoli (član 27. stav 4);

4) izvozi ili uvozi zaštićene vrste divlje flore i faune, njihove razvojne oblike i delove, bez dozvole Ministarstva (član 28. stav 1).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara ili kaznom zatvora do 30 dana kazniće se za prekršaj fizičko lice - akreditovani EMAS verifikator, ako na zahtev Ministarstva ne dostavlja podatke o postupku proveravanja sistema EMAS u pravnom i fizičkom licu (član 47. stav 4).

Član 118a

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 dinara kazniće se za prekršaj roditelj, staralac, odnosno odgovorno lice u organu starateljstva, ako zbog propuštanja dužnog nadzora nad maloletnikom, maloletnik učini prekršaj iz člana 118. stav 1. tač. 1), 2) i 3) ovog zakona.

Član 119

(Brisan)

Član 120**

Novčanom kaznom od 25.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu uprave, odnosno jedinici lokalne samouprave, odnosno organizaciji koja vrši javna ovlašćenja ako:

- 1) izda odobrenje za korišćenje prirodnog resursa ili dobra, bez saglasnosti Ministarstva (član 15. stav 1);
- 2) izda saglasnost na projekat sanacije i remedijacije bez propisane metodologije za izradu projekta sanacije i remedijacije (član 16. stav 2);
- 3) izda dozvolu bez pribavljenog mišljenja organizacije nadležne za zaštitu prirode (član 27. stav 4);
- 4) izda dozvolu bez propisane dokumentacije ili ne vodi registar izdatih dozvola na propisan način (član 28. stav 3);
- 5) pripremi prostorni ili urbanistički plan bez uslova za obezbeđenje mera zaštite životne sredine iz člana 34. ovog zakona;
- 6) ne obaveštava javnost i ne donese akt o uvođenju posebnih mera u slučajevima iz člana 42. stav 1. ovog zakona;
- 7) izvrši registraciju pravnog i fizičkog lica u sistem EMAS suprotno odredbama člana 45. ovog zakona;
- 8) ne vodi registar pravnih i fizičkih lica uključenih u sistem EMAS (član 47. stav 1);
- 9) odbije upis i vrši brisanje iz registra suprotno članu 48. ovog zakona;
- 10) ne donese eksterne planove iz člana 61. ovog zakona;
- 11) ne proglasi stanje ugroženosti životne sredine i ne obaveštava javnost o preduzetim merama (član 62);
- 12) ne vrši monitoring (član 69);
- 13) ne dostavlja podatke iz monitoringa na propisan način (član 73);
- 14) ne vodi informacioni sistem zaštite životne sredine (član 74);
- 15) ne vodi registar izvora zagađivanja životne sredine (član 75. stav 2);
- 16) dostavlja informacije suprotno članu 79. ovog zakona.

17) i 18)** (prestale da važe)

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovornom licu u organu uprave, odnosno jedinici lokalne samouprave, odnosno organizaciji koja vrši javna ovlašćenja može se uz izrečenu kaznu izreći i zaštitna mera zabrane vršenja određenih poslova u trajanju do jedne godine.

Član 121

Za prekršaj iz čl. 117, 117a, 118. i 118a ovog zakona može se uz kaznu izreći i zaštitna mera oduzimanja predmeta koji su upotrebljeni ili namenjeni za izvršenje prekršaja, odnosno koji su nastali ili pribavljeni izvršavanjem prekršaja.

X PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 122

Pravna i fizička lica uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 123

Narodna skupština doneće u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona:

- 1) Nacionalnu strategiju održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara iz člana 12. ovog zakona;
- 2) Nacionalni program zaštite životne sredine iz člana 64. ovog zakona.

Član 124

Vlada će doneti, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, akt iz člana 43. stav 3. ovog zakona, a u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona akcione planove iz člana 65. ovog zakona, kao i program iz člana 69. stav 3. ovog zakona.

Do donošenja Strategije i nacionalnih akcionih planova, osnovu za korišćenje prirodnih resursa i dobara čine osnove prirodnih resursa (vodoprivredna, šumska, geološka, mineralno-sirovinska, pedološka, poljoprivredna, zaštita prostora i druge ekološko-prostorne osnove) kao posebni dokumenti o potencijalima prirodnog resursa, odnosno dobra koji se izrađuju ili inoviraju na osnovu utvrđenih ili procenjenih bilansa i drugih kategorija u skladu sa Prostornim planom Republike Srbije i drugim prostornim i urbanističkim planovima.

Član 125

Fond za zaštitu životne sredine počinje sa radom najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 126

Predsednika i članove upravnog i nadzornog odbora, kao i direktora Fonda, Vlada će imenovati u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Upravni odbor doneće statut Fonda u roku od 30 dana od dana imenovanja.

Član 127

Odredbe zakona i drugih propisa kojima se uređuje upravljanje prirodnim resursima i dobrima, kao i planiranje i izgradnja, a koje su u suprotnosti sa ovim zakonom neće se primenjivati.

Član 128

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivaće se propisi doneti na osnovu:

- 1) Zakona o osnovama zaštite životne sredine ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 24/99 i 44/99);
- 2) Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 i 53/95).

Član 129

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi:

- 1) Zakon o osnovama zaštite životne sredine ("Službeni list SRJ", br. 24/98, 24/99 i 44/99);
- 2) Zakon o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 i 53/95) osim odredaba kojima se uređuje zaštita vazduha, zaštita prirodnih dobara i zaštita od buke.

Član 130

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama
Zakona o zaštiti životne sredine

("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 43/2011 - odluka US)

Član 72[s1]

Akt iz člana 5. stav 3. i člana 18. stav 1. ovog zakona Vlada će doneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Akt iz člana 51. st. 2. i 3. i člana 52. stav 7. ovog zakona Vlada će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vlada će doneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona:

- 1) Nacionalnu strategiju održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara;
- 2) Nacionalni program zaštite životne sredine.

Ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti akte iz člana 4. stav 3, člana 5. stav 4, člana 7. stav 3, člana 20. stav 3, člana 22. stav 3, člana 26. stav 1, člana 29. stav 2, člana 30. stav 4, člana 31. stav 2, člana 32. stav 6, člana 35. stav 7. i člana 42. stav 4. ovog zakona.

Član 73***[s1]

Jedinice lokalne samouprave dužne su da:

- 1) otvore budžetski fond u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem do 31. decembra 2009. godine;
- 2) usklade važeće propise o naknadi za zaštitu i unapređivanje životne sredine do 31. decembra 2009. godine.

Član 75[s1]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Napomena:

* Član 57. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004) prestao je da važi 23. maja 2009. godine, danom stupanja na snagu Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009).

** Odredbe čl. 91. do 99. i član 120. stav 1. tač. 17) i 18) Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS", br. 135/2004, 36/2009 i 36/2009 - dr. zakon) prestaju da važe 11. septembra 2009. godine, danom stupanja na snagu Zakona o Fondu za zaštitu životne sredine ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009).

*** Odredba člana 73. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009) prestala je da važi 14. juna 2011. godine, na osnovu Odluke Ustavnog suda IUz broj 198/2009 od 20. aprila 2011. godine, objavljene u "Sl. glasniku RS", br. 43/2011 od 14. juna 2011. godine.